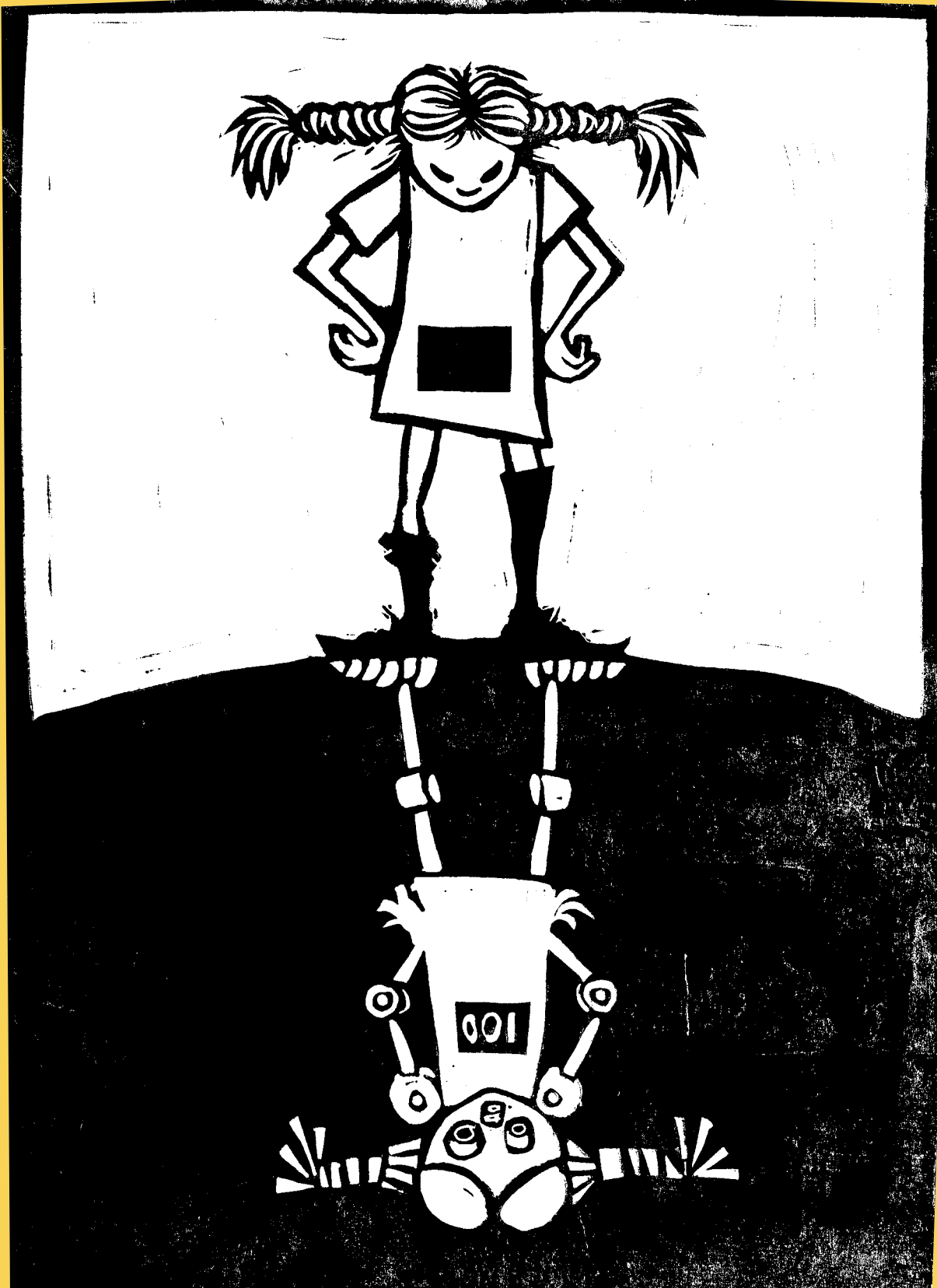

2025

LæringsCentret

Tema om kunstig intelligens

Kulturministeriet Børnebogspriser

Illustrator Charlotte Pardi modtog i marts Kulturministeriets Illustratørpris for *Op ned glad ked*, hvor hele følelsesregisteret tages i brug, når børnene får læst de små rim, der afsluttes af en følelse, man skal gætte. Til hjælp var Charlotte Pardi tegnet nogle fantastisk udtrykfulde barneansigter, som pryder opslagene højre side.

Det er en bog, der én for én udstiller følelser som glæde, sorg, vrede, kærlighed, savn, stolthed mv. En bog, der veloplagt inviterer til en sjov, interaktiv oplevelse og god grund til at tale om følelser, man selv har eller har oplevet. Det er Marianne Iben Hansen, der er rimsmid.

Carsten René Nielsen modtog Kulturministeriets Forfatterpris for *Knogle-bowling*, der består af 15 historier skrevet på vers om børn, legetøj og hverdagsfænomener. I bogen spiller børnene bowling med kranier, de går i zoologisk have i nattemørke og kigger på natsommerfugle, elsker gamle ord og er ualmindeligt uheldige. Det samme kan man ikke sige om digtsamlingens børnelæsere, som er ualmindelig heldige at blive beriget med Carsten René Niensens digte. Hans digtsamling åbner poesien for børn ved at fabulere både grusomt, sjovt og stilfærdigt. Sproget er stilfuldt og sikkert. Det har liv og vid, mens det på samme tid er legende let. Illustrationerne står Mette Marcussen for.

Nomineret til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris

De to danske nominerede til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris er blevet offentliggjort: Stort tillykke til Jeppe Sandholt og Forlaget Fahrenheit med nomineringen af tegneserien *Ørn* og til Jensen & Dalgaard's debuterende Molly Wittus med nomineringen af billedbogen *Wonga og rævene!* (Vinderne offentliggøres i Stockholm d. 21.10.25).

Jeppe Sandholt er animator og tegner. Han debuterede som forfatter og tegner med *Ørn*. I 2008 blev han Bachelor of Arts fra Animation Workshop i Viborg. I *Ørn* skyder drengen Thor sammen med sin far en ørn og tager dens unge til sig. Sammen udvikler de et særligt venskab. En graphic novel om at vokse op og finde sin plads. For børn fra 10 år samt unge og voksne tegneserielsere.

Molly Wittus er uddannet fra Kunstakademiets Designskole og Forfatter-skolen for Børnelitteratur. Som bogillustrator debuterede hun i 2023 med billedbogen *På hotel* (tekst: Reimar Torkil Juul). *Wonga og rævene* er Molly Wittus' debut som forfatter.

Indhold

Kort nyt.....	2
Leder	3
Til inspiration.....	4
Her er det cool at gå i læseklub	5
Jeg vil så gerne så nogle gode frø hos børnene	6
Teknologiforståelse på Skolebiblioteket	10
Minecraft i naturfag.....	11
Hvordan teknologien kan støtte – uden at erstatte læreren	12
Projekt Edison 2025.....	14
Trivsel, fravær og E-sport	16
Minecraft på mange måder.....	17
Læseglædeindsatser evalueret: Børneinddragelse og godt samarbejde kan få læseglæden til at gro	18
Alle børn og unge har ret til at være del af en stærk læsekultur.....	21
Når vandet stiger	22
Hvor kan jeg læse om sådan en som mig.....	24
Anmeldelser.....	27

HANS CHRISTIAN ANDERSEN AWARD 2026

Det er ikke "hvem som helst", som Selskabet for Børnelitteratur, IBBY Danmark, har nomineret til næste års Hans Christian Andersen Award, men to af de helt store i dansk børne- og ungdomslitteratur. Næmlig Kim Fupz Aakeson og Rasmus Bregnhøj – stort tillykke til dem begge!

Prisen, som ofte bliver kaldt "Børnelitteraturens Nobelpris" uddeles ved IBBYs verdenskongres i 2026, og den komplette liste over alle nominerede blev offentliggjort på Børnebogs-messen i Bologna i marts i år. Du kan læse mere om nomineringerne på IBBY Bloggen.

Pædagogisk LæringsCenterForening
Hjemmeside: www.plcf.dk
E-mail: plcf@outlook.dk

FU
Formand
Runa Barbara Petersen
plcf@outlook.dk

Næstformand
Marlene Møller Drost
marlenedrost@gmail.com

Kasserer
Dan Damsø
plcf@damsoemail.dk

Birgitte Barfoed-Høj
Birg1942@rksit.dk

Leena Bækdal-Jensen
leenajensen@gmail.com

Steen Juhl Møller
steenjm@gmail.com

Janne Møller Nielsen
jani@aarhus.dk

Merete Jørgensen
merete@mail.dk

PLCF administration
Annoncer og ekspedition
Inge Von Essen
plcfadm@outlook.dk
Tel: 40813123

Kontingent: Optræves én gang årligt i marts.
Abonnement kr. 750,- ekskl. moms.

Medlemskab og/eller abonnement:
Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk
Kontingent: Optræves én gang årligt i december.

Overgang til pensionistgruppen:
Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk

Flytning, navneskift m.v.: plcfadm@outlook.dk

LæringsCentret
Næste nummer af LæringsCentret
udkommer primo juli 2025.

Udkommer 6 gange årligt. Oplag 1.300
ISBN 0105-9556

Design: typografen.dk
Tryk: CS Grafisk A/S

Redaktør
Eline Mørch Jensen
eline.moerch@gmail.com

Redaktion:
Anna Johansen, Merete Jørgensen
og Henriette Korneliussen

Deadlines:
Nr. 4: 1. juni (udkommer primo juli 2025)
Nr. 5: 1. august (udkommer primo sept. 2025)
Nr. 6: 1. oktober (udkommer primo nov. 2025)

Forside-illustration af Adam O.

AI og kreative digitale værktøjer i skolen:

En balancegang mellem muligheder, nuancer og problematikker

I de senere år har digitale værktøjer og AI i øget omfang vundet indpas i vores samfund. Det ser vi bl.a. i Sundhedsvæsenet, hvor nogle regioner anvender AI i forbindelse med udredning for kræftsygdomme eller som aflastning for medarbejdere. Det er godt for medarbejderne og ikke mindst for alle patienter. Heldigvis arbejdes der fortsat på at udvikle nye brugbare AI løsninger i sundhedssektoren.

I skolen har AI's indtog været mere stormombrust. Eleverne har lynhurtigt taget de nye digitale værktøjer til sig - alt imens mange lærere fortsat afprøver disse og eksperimenterer med hvordan kunstig intelligens kan understøtte læring og en varieret undervisning til gavn for eleverne.

De nye muligheder rejser en række kritiske spørgsmål: Hvordan ruster vi eleverne til at forholde sig kritisk undersøgende til AI? Hvordan forholder vi os til de forskellige sprogmodeller/billedmaskiner? Hvordan sikrer vi, at lærere, skoler og kommuner får den fornødne viden om området, samtidig med, at der er en kobling til både fag, læring og dannelse?

Mange kommuner laver indsatser for at kompetenceudvikle underviserne og en del har – på dedikeret vis og i et imponerende højt tempo - skabt retningslinjer og undervisningsforløb om og med AI for skolerne. Mange af disse forløb trækker tråde til tværfaglighed og kreative indgange i arbejdet med værktøjerne. Dette er med til at understøtte dagsordener eksempelvis som deltagelsesmuligheder for alle, en mere varieret og undersøgende undervisning samt lydhørhed overfor elevernes stemmer.

Men har vi så en balanceret tilgang til teknologien - en tilgang som også sætter en ramme for, hvordan vi bruger teknologien bedst muligt? Her er vi nok stadig på hælene i vores samfund såvel som i folkeskolen. Se bare på mobiltelefonernes plads i skolerne og i undervisningen. Samtalen om AI – hvilken slags, hvor meget, hvor lidt, til hvad og hvorfor - skulper stadig lidt dovent frem og tilbage, mens diskussioner om fx mobilfrie skoler længe har haft vind i sejlene.

Ét aspekt i en relevant diskussion om kunstig intelligens, synes jeg, bør være, at der er noget vi som mennesker er gode til i modsætning til AI – og det er netop *at være mennesker*. Mennesket er noget særligt - noget unikt. Deri adskiller vi os helt og aldeles fra AI og andre teknologier.

Vi skal værne om det der gør mennesket til noget særligt som fx: Kreativitet, kærlighed, empati, nuancer/perspektiv og uforudsigelighed. Heri ligger også et argument for, at vi

er nødt til at finde frem til en balanceret tilgang til AI. Vi skal lære vore elever om værktøjerne og de muligheder, de byder på, også i inklusionsøjemed. Men både elever og lærere skal have en oplyst og kritisk tilgang til AI og de digitale værktøjer.

Kun sådan kan vi finde balancen, uden at lade os selv og vores undervisning styre af teknologier og platforme, men i stedet kan integrere disse, hvor det giver mening og tilfører værdi i skolen.

Runa Barbara Petersen, formand

Læsekrise? Jamen, så giv os skolebiblioteket tilbage!

Af Charlotte Holm, kredsformand, Odense Lærereforening, Hovedstyrelsen, Medlem af Undervisningsudvalget i Danmarks Lærereforening

Vi har taget glæden ud af læsningen, sådan lød overskriften på et stort interview med både kulturminister Jacob Engel og undervisningsminister Mattis Tesfaye

i Politiken 12. februar 2025. De er begge meget bekymrede og ærgrer sig dybt over udviklingen i børns læseglæde, men når det kommer til at tage ansvar for læsekrise og ligefrem børns læsehæder, ja, så ser det ikke ud til, at de er parat til for alvor at handle.

Det er virkelig ærgerligt, for tilsyneladende er de godt klar over hvad der er gået galt. De nævner ikke Pisa-chokket tilbage i 00'erne, men det var der, fokus på den tekniske læsning for alvor blev født. Folkeskolereformens mantra om at "eleverne skulle blive så dygtige som de kan" gav det endelige dødsstød til de fysiske bøger som bærende for elevernes undervisning efterfulgt af en massiv investering i digitale læremidler. Den del af historien er især Tesfaye meget bevidst om.

Fokus var nu på teknikken fremfor indholdet. Tiden skulle ikke drysses væk. Tusindvis af mål - meget konkrete mål - blev samtidig styrende for undervisningen. Læsningen mellem linjerne forsvandt - det magiske ved at læse en bog forsvandt. Skolebibliotekerne blev omdannet til pædagogiske læringscentre. Med den tilgang er det ikke så mærkeligt, men snarere indlysende at fordybelsen sivede ud af folkeskolen. Den fordybelse, som ministeren nu i den grad efterspørger.

Tiden til at fordybe sig i skolebibliotekets bogreoler, læse titlen på bogryggen, tage bogen ud fra hylden, bladere og komme i kontakt med materialet forsvandt.

Hjælpen fra den søde bibliotekar - vi kunne kalde ham Michael - som kendte den enkelte elevs præferencer og interesser blev kraftigt nedprioriteret, og skolebibliotekuddannelsen blev nedlagt. Samtalen med klassekammeraten i sækkestolen om de bøger, eleverne selv havde udvalgt, forsvandt.

Den ramme, som skolebiblioteket før dannede, skabte glæde og åbnede et univers, der både var fælles, men også helt ens egen verden med rig mulighed

for selv at danne sine indre billeder, fortolke, reflektere osv. - alt det forsvandt. Man sparede de fysiske rum og eksperterne væk, nu kunne forældrene selv læse med deres børn derhjemme. Jo tak, men hvad med alle de børn, der ikke kommer fra bogligt stærke hjem? Nedprioriteringerne forstærker den sociale slagside endnu mere.

Men når nu både bevidstheden om og ærgrelsen over denne udvikling er til stede, hvordan kan det så være at ministeren ikke vil gøre som fx i Sverige, der ved lov har besluttet at alle landets skoler skal have et skolebibliotek bemandet med en skolebibliotekar - naturligvis som en massiv øremærket økonomisk investering? Svaret er frisættelse! Folkeskolen skal sættes fri for centrale bestemmelser. Ministeren anbefaler dog, at skolerne dropper betegnelsen PLC, stiller bøgerne frem, og genindfører at kalde det et skolebibliotek.

Jo, men så enkelt er det desværre ikke. De bøger, der skal sættes frem, eksisterer jo ikke længere. Hvis man vil genetablere det tabte, som man fra centralt hold besluttede i 2013, ja så må det kalde på endnu en central beslutning anno 2025 á la beslutningen i Sverige. Det er for nemt at lægge sig ind under frisættelses-hattens brede skygge. Som det ser ud nu kan skolerne i stedet trække på CFU'erne, hvis budget regeringen i øvrigt har beskåret med en femtedel svarende til 37,2 mio. kr.

Derudover har man tilført 25 mio. kr. til at styrke samarbejdet mellem PLC'erne og folkebibliotekerne i perioden 2025-2034 - men puljen er altså ikke en varig investering. Man skal derfor ikke bilde sig selv ind, at læsekrise kan løses i et snuptag ved et sådant greb.

I stedet burde politikerne meget hellere gøre det, der er så ligetil: Genetablere skolebibliotekerne med fagligt uddannet personale, sådan som det efterspørgeres af de fagprofessionelle ude på skolerne. Lad bøgerne åbne verden for eleverne og lad igen skolebiblioteket blive hjertet i læseglæden, i fordybelsen og i fællesskabet. Læsekrise løses ikke ved at enkelte skoler frisættes og får lov til at passe sig selv, men ved at tage politisk ansvar og beslutninger med dertil hørende øremærket økonomi.

Her er det cool at gå i læseklub

Af Mette Rabæk, projektleder for Orlaprisen

Mange skoleklasser og bogklubber på biblioteker landet over har været ambassadører for Orlaprisen de seneste år. Tilbage-meldingerne vidner om, at det ansvar og fællesskab børnene oplever omkring Orlaprisen gør dem stolte af at være vore læsere.

Anna Mathilde Nielsen er formidler på børnebiblioteket i Horsens, og hendes læseklub har været Orla-ambassadører igennem flere år. Hun er ikke i tvivl om, at det gør noget positivt for børnenes selvforståelse som læsere, at de er ambassadører:

"Børnene giver tit udtryk for, at det kan være svært at være læser, når deres klassekammerater måske synes det er

nørdet, men at være medlem af Orlaprisjuryen er på en eller anden måde officielt nok til, at det er lidt sejt at sige til klassen. Der er hvert år stor rift blandt ambassadørerne om at være jury-medlem, så jeg trækker lod," fortæller Anna Mathilde.

Det er netop Orlaprisens fornemste opgave; at det er børn, der bestemmer hvilke bøger, der skal nomineres og hvilke bøger, der skal vinde. Og det ansvar, der følger med at være Orla-ambassadør, giver børnene blod på tanden. På Augustenborg skole i Sønderborg, har Tina Leys 5. klasse været Orla-ambassadører i to år. Tina fortæller, at det virkelig har sat skub i læsningen, at eleverne har haft ansvar for at læse, anmelde og udstille de nominerede bøger på skolens PLC.

Også Kolding bibliotekerne har et ambassadørhold. Her fortæller børneformidler Marion Tirsgaard, at børnene tager opgaven meget alvorligt og understreger, at den medindflydelse børn har smitter af på deres læseglæde og engagement.

"Medinddragelsen, der ligger i hele Orlakonceptet, har inspireret os til at arbejde langt mere med børneinddragelse i bogklubben. Børnene er med til at bestemme, hvad vi skal lave til klubmøderne, og de er også med til at vælge bøger til børnebiblioteket og købe gavebøger til "Sommerbogen", hvor vi lokalt forærer alle børn, der deltager, en bog," fortæller Marion.

Hvad mener børnene?

At det er børnenes egen pris, er også noget ambassadøren Anton på 12 år sætter pris på: "Noget af det fedeste ved at være ambassadør er, at man kan stemme på den forfatter, man synes har gjort det bedste arbejde med en bog, så forfatteren måske får en pris." Anton er en del af ambassadørkorpsset på Aarhus Hovedbibliotek sammen med Elliot, der også er 12 år. Elliot siger: "Det er virkelig sjovt at være ambassadør, fordi man får lov til at være sammen med så mange mennesker, der deler interessen for at læse".

Ambassadørerne i Aarhus har også haft til opgave at uddele priser på scenen til det store Orlaprisen-show, og det synes de er det allerfedeste ved at være Orla-ambassadør! Til Orlaprisen-showet på Dokk1 i november 2024 var der 400 børn på tilskuerrækkerne. Showet blev streamet og op mod 750 skoleklasser så med på skærmen. Horsens ambassadørklub er hvert år tilskuere til Orlaprisen-showet, og ifølge børneformidler, Anna Mathilde Nielsen er det en festdag for børnene: "Det er også en væsentlig pointe, at børnene til showet oplever, at de er en del af et større læsende fællesskab."

Orlaprisens tidslinje:

- Uge 36 offentliggøres de nominerede bøger
- 9. oktober - 9. november kan alle børn stemme
- 27. november er der prisoverrækkelse på Dokk1 i Aarhus. Showet livestreames.

Der er stadig plads til flere Orla-ambassadører, så du kan tilmelde din klasse eller bogklub. Send en mail til Orla@mkb.aarhus.dk.

Følg Orlaprisen på facebook og LinkedIn for nyheder

Interview med forfatter Sophie Souid:

Jeg vil gerne så nogle gode frø hos børnene

Af Merete Jørgensen, skolebibliotekar og lærer, Allerslev Skole

I en skoleopgave fra 3.klasse skrev Sophie Souid, at hendes største drøm var at skrive en bog og at komme til Disneyland. Disneyland er besøgt, og derefter er det efterhånden blevet til over 30 bøger ...

Men før forfatterdrømmen blev realiseret, var Sophie en del af modeverdenen, og inden for PR- og marketing fik Sophie også rig mulighed for at skabe fortællinger. Hun elskede desuden at fortælle røverhistorier, og da en ven en dag foreslog, at hun skrev dem ned, blev det et vendepunkt. For ja, hun havde fuldstændig glemt, hvor meget hun holdt af at skrive. Nogenlunde på samme tidspunkt, var Sophie blevet mor.

- Og så tænkte jeg meget naivt, nå, men det er måske et meget godt sted at starte. Det er nok ikke så svært at skrive børnelitteratur som voksenlitteratur – ja, jeg blev klogere! Som hun udtrykker det.

Den fedeste målgruppe

Alligevel holder Sophie fast i børnelitteraturen.

- Det er jo bare det bedste i hele verden, og den fedeste målgruppe at få lov til at skabe indhold til, tilføjer hun.

Når Sophie ikke skriver eller mødes med forlag og illustratører, er hun ude og møde målgruppen.

- Det ultimativt bedste ved mit arbejde er at møde læserne og finde ud af, at der rent faktisk er nogen, der læser det, man sidder og skriver i sin lille læsehule.

Det kan være på biblioteker eller på skoler, hvor hun og *Møgmis*-illustrator Thomas Hjorthaab holder foredrag og workshops. Sophie bliver både glad og rørt, når hun møder børn, der kender *Møgmis*-universet i alle detaljer og nærmest har en oplevelse af at være venner med karaktererne i bøgerne.

Møgmis bliver til

Møgmis kom til i en tid, hvor tegneserier fik et nyt opsving, og ideen til *Møgmis* "tyvstjal" Sophie fra sin søn. Han var i gang med at lave sin egen tegneserie om en kat, der terroriserede nabolaget og var i krig med andre kæledyr. Ifølge Sophie får forfattere ofte det råd, at de skal skrive om det, de kender - og det råd fulgte hun. For udover at hente inspiration fra sønnens tegneserie, tog hun også udgangspunkt i det faktum, at sønnen er enebarn og - som andre enebørn - ikke kan dele skylden for det ene og det andet med en søster eller bror. Hjemme hos Sophie blev det derfor deres hund, som fik skylden for alt muligt – den kunne jo ikke svare igen. Sivert, hovedpersonen i *Møgmis*, er også enebarn, men med et kæledyr, der godt kan give igen ... og mere til!

Ifølge Sophie er det noget, der ræsonnerer godt hos børn, at de kan spejle sig i at have tarvelige søskende eller venskaber eller jalousi eller hvad det nu kan være, og så det med, at hovedkarakteren – altså *Møgmis* - har fejl, og at karaktererne udvikler sig. Og så er det vigtigt, at uanset hvor tosset *Møgmis* er, ja - så

holder man alligevel stadig af den. Og det gør børn – de er faktisk vilde med *Møgmis*, som i 2023 fik børnenes pris – Orloprisen. Det er ikke kun danske børn, der er vilde med serien, for selvom *Møgmis* er en ret vild figur, har bøgerne også set dagens lys i de nordiske lande og i Polen, Holland, Frankrig og Italien.

Det glæder Sophie, at der også i oversættelserne er mulighed for at læse mere mellem linjerne. For bøger skal, som Sophie udtrykker det, "ikke bare være tomme kalorier" – de skal ville noget med læseren.

En uendelig serie

Sophie har nogle gange tænkt, at det kunne være smart at være den slags forfatter, der selv kunne tegne, men samtidig synes hun, at det er dejligt at have en, som kan bidrage med ting, som hun ikke lige selv havde tænkt på. Samarbejdet med illustratør Thomas Hjorthaab fungerer sådan, at Sophie først laver manuskriptet med replikker og beskrivelse af scenerne, og herefter "giver Thomas manuskriptet liv." Hun er altid spændt på at se, hvordan det så er blevet – ligesom Thomas på samme måde glæder sig til at læse, hvad hun har fundet på.

Når de to er på besøg på biblioteker og skoler – de kan have 50+ optrædener på et år - bliver de tit spurgt om, hvor mange bøger, der kommer i serien. Ifølge Sophie må den gerne fortsatte i det uendelige. Eller i hvert fald lige så længe, som der er læsere til den. Ideer til handlingen løber hun ikke tør for – lige foreløbig! En ny bog i serien er på vej, og til efteråret kan vi glæde os til en julebog om *Møgmis*.

Sophie skriver bedst om aftenen. Dagen bruges på finpudsning af teksterne, møder og foredrag. Når en dag kan

helliges skrivning, er det "ren luksus", og Sophie elsker friheden i, at hun kan arbejde hvor som helst og når som helst.

Hun kan ikke sidde stille ret lang tid ad gangen, så en skrive dag byder ofte på små afbræk som en tur med hunden eller at tømme opvaskemaskinen – måske har hun også et møde i byen. Men samtidig med, at hun gør de ting, lever handlingen videre i tankerne og får lov til at rumstere, indtil hun igen sætter sig ved tastaturet.

Hjælp – mor er væk!

Der har været travlt på det sidste. *Spor 3* er netop afleveret til korrekturlæsning, og bagefter skal den videre til illustratøren. Planen er, at vi efter sommerferien endelig kan læse, hvordan det går hovedpersonen Bille. Sophie modtog i efteråret - meget velfortjent - *Skriverprisen* for første del af krimiserien *Spor*. Hun har altid været glad for krimigenren, og under interviewet genkalder vi os de gode gamle *Puk*-bøger, som Sophie i sin barndom flittigt cyklede til boghandleren for at købe endnu et bind af. Hun har også tidligere prøvet kræfter med krimigenren for børn. Sammen med Pernille Bønløkke Toustrup har hun skrevet serien om Holly, som hun kalder "en hyggekrimi om kæledyr."

Da Sophie gik i gang med at skrive *Spor 1*, genkaldte hun sig det mest skræmmende, hun kunne forestille sig, da hun selv var i målgruppens alder (9-13 år).

- Hvad var det mest skræmmende? Det var tanken om at miste min mor – at min mor skulle blive væk. Alle børn kender den der med, at man vender sig om i supermarkedet – og pludselig er hun væk, og man er Palle alene i verden, mener Sophie.

Det kom meget let til hende at skrive ▶

videre på den følelse og ramme den rette noir-stemning af noget dystert og mystisk. Nogle forfattere ved på forhånd, hvad der skal ske.

- Men sådan arbejder jeg bare ikke. Dengang jeg skrev etteren, der anede jeg ikke, hvor vi skulle ende henne. Nu har jeg kastet en masse bolde op i luften – og nu skal jeg ligesom have dem grebet. Det har været fedt og svært at arbejde med. Men nu slutter det, og det ender godt.

Kun et par sider til at fange børnene

Sophie er meget begejstret for samarbejdet med illustratoren af *Spor*. Det er faktisk den første bog, som Claudia Bille

andre streamingtjenester. Altså at der er et vist tempo i bogen, så de hurtigt bliver fanget.

Hun uddyber med at forklare, at forfatteren kun har et par sider i en bog til at fange børnene.

- Har du deres interesse – eller har du den ikke?

Den viden har Sophie benyttet sig af i sin brug af cliffhangere, og hun er glad for, at Claudia har grebet det samme høje tempo og spændingsniveau i sine sort-hvide illustrationer.

Så måske har hun knækket koden til at få vores børn og unge til at læse mere?

en straffeting. Jeg prøver selv at være det gode eksempel – at læse i sofaen og opfordrer min søn til det samme. For de børn og unge, der har svært ved at fordybe sig i noget længere, handler det om korte formater og også om noget humor og noget tempo – for det kan noget, fastslår Sophie.

Vi er alle modige – på hver vores måde. Måske kan børnenes interesse også fanges i, at "der er noget, som er frækt – eller bare for meget." Når de kommer på skolebiblioteket og er utilfredse med, at *Spor 2* sluttede med en cliffhanger, og at de nu må vente på fortsættelsen, så gælder det om hurtigt at tilbyde dem noget, der minder om den, så læsegejsten fortsat fodres, mener Sophie.

seje helt kan godt bære briller eller være indadvendt, og man kan også godt være handlekraftig og samtidig genert. Vi er alle modige på hver vores måde:

- Bille er et bevis på, at man kan mere, end man måske lige tror. Nogle gange skal man bare have et lille skub. Eller et stort skub, som i Billes tilfælde! Siger Sophie. Den indsigt vil hun rigtig gerne give videre til sine læsere – eller som hun udtrykker det:

- Jeg vil gerne så nogle gode frø hos børnene!

Sophie Souid:

- Født den 20. juni 1984 på Djursland Børnebogsforfatter, oversætter og podcastvært
- Afholder foredrag og workshops for børn i alderen 4 til 12 år. Blandt andet med Thomas Hjorthaab
- Debuterede i 2018 med *Død over Tandfeen - Alf & Bjørn redder verden 1*. Herefter en lang række udgivelser, der tæller billedbøger, julekalendere, spændingsromaner og tegneserier
- Flere priser og nomineringer – herunder Skriverprisen ved Børne- og Undervisningsministeriet, 2024 - *Spor 1 - Den, der hvisker, lyver*
- G.E.C. Gads Hæderspris 2023 Orlaprisen 2023 for *Møgmis: hævnen er sød - og stinker af fisk*
- Årets Bedste Billedbog 2023 ved Københavns Børnebiblioteker – *Sol over indre by*
- Årets Bedste Tweenbog ved Københavns Biblioteker, 2022. sammen med Pernille Bønløkke Toustrup for *Holly - hviskeleg, bomber og en hundedyr misforståelse*
- Årets Bedste Tegneserie ved Københavns Børnebiblioteker, 2022 for *Møgmis: hævnen er sød - og stinker af fisk*

Stræde har illustreret. Sophie mener, at man kan se, at Claudia kommer fra spilverdenen, og at hun har erfaringer som instruktør.

- Illustrationerne er meget filmiske, og det er også på en filmisk måde, at serien er skrevet. Korte kapitler og korte scener og mange klip, og det tror jeg også kan være med til at fange børn, der er vant til at blive hurtigt fodret på Netflix og

Tja, Sophie genkender i hvert fald problematikken, og hun har også selv forsøgt forskellige ting for at videregive læseglæden til sin søn – og arbejder fortsat på sagen. Læsetvang er ikke vejen frem. Det handler om andre ting. At finde noget, der interesserer dem – for Sophies søn blev det serierne *Dragon Ball* og *Anas Hashim*.

- Det handler om at fange deres interesse og gøre det til en hyggelig ting og ikke

Det kræver med andre ord både gode bøger på hylderne og (skole)biblioteker, der kan formidle dem, er vi helt enige om!

Inden vi runder samtalen af, får vi lige vendt hovedkarakteren i *Spor - Bille* - som måske ikke er den typiske helt. Det er vigtigt for Sophie at indtænke diversitet i sine bøger og at få så mange som muligt inkluderet i fortællingerne. Den

Teknologiforståelse på skolebiblioteket

Af Henriette Korneliussen, PLC-medarbejder og lærer på Nørrevangsskolen

En traditionel bibliotekstime: Eleverne kommer ind, vælger en bog og sætter sig ned, læser bogen, bytter den og går igen. Denne aktivitet har stor værdi, men PLC bør også integrere teknologiforståelse i sit tilbud til eleverne for at gøre læring mere interaktiv og engagerende.

Det kan være en uoverskuelig opgave at finde de rette teknologier til sin skoles PLC, og flere skoler begynder at oprette selvstændige rum, hvor man har diverse maskiner som fx 3D printer, laserskærer og folieskærer. Det bør dog ikke udelukke, at PLC spiller en aktiv rolle i at udbyde muligheder for at arbejde med teknologi. Der findes nemlig mange nemme og sjove værktøjer, der er mere simple at inddrage.

Makey Makey er en relativ nem teknologi der kun kræver at eleverne har en computer. De skal koble deres Makey Makey til computeren og skabe interaktive projekter til diverse fremlæggelser og fag. Her kommer et par ideer til, hvordan man kan bruge Makey Makey.

- Bananklaver: Brug bananer som tangenter til at spille musik. Dette projekt kan bruges til at introducere eleverne til grundlæggende kredsløb og programmering med programmet Scratch.
- Interaktive boganmeldelser: Tag et billede af en forside på en bog og lav en plakat, der reagerer på berøring med lyd og billeder.
- Spilkontroller: Eleverne kan også bruge Makey Makey som en spilcontroller til

deres egne spil, på den måde lærer de om hardware og software.

PLC skal ikke være bange for at prøve noget nyt

Der er også skoler der vælger at deres 3D-printere skal være synlige og til rådighed på PLC. Det har de blandt andet gjort på Frisholm skole i Silkeborg, hvor flere forskellige teknologier står fremme på PLC. Her kan eleverne komme og være kreative samtidig med at de er omringet af bøger. At bringe 3D-printere og bøger sammen i et rum kan integrere forskellige fagområder som litteratur, kunst, teknologi og naturvidenskab. Eleverne kan printe modeller, historiske artefakter og matematiske modeller, der relaterer til bøgerne.

CFU har lavet et materialsæt med udgangspunkt i bogen "Karlas fantastiske

dagbog", hvor de inddrager Makey Makey til at lave kreative produktioner med hjælp fra den tilhørende online "poster" app. I dette forløb kommer eleverne igennem temaer som fremstilling, fortolkning, kommunikation og får mulighed for at bruge teknologi til at være kreativ omkring en bog. Der er 15 Makey Makey med i kassen, så skolen behøver ikke at have denne teknologi til rådighed. Dette kunne være en måde at nytænke den traditionelle bibliotekstime, jeg nævnte i starten af artiklen.

Ved at integrere teknologiforståelse på PLC kan vi skabe et miljø der indbyder til kreativitet, innovation og kritisk tænkning. Eleverne har mod på at udforske hvad disse teknologier kan bruges til, så vær ikke bange for at tilbyde nytænkende teknologi på PLC. Teknologiforståelse bør være en del af fremtidens PLC og ruste eleverne til at blive mere innovative, tænkende og skabende. ■

Teknologi på Ellebæksskolen i Næstved

De seneste tre år har Ellebæksskolen deltaget i et storstilet projekt om teknologiforståelse. I samarbejde med kommunens konsulenter og MakerSpace har vi været med til en massiv kompetenceudvikling. 15 medarbejdere har fået tid til at være teknologi-pionerer og efterfølgende er alle lærere og SFO-personale blevet tilbudt kurser og workshop, både ude i byen og sammen med eleverne på skolen.

I tre år har skolen haft teknologi-emneuge, hvor alle arbejder med forskellige teknologier. Mange PLC-timer er gået til dette projekt. Det gode ved det er, at alle ansatte og elever får fingrene i værktøjer og metoder flere gange i løbet af året. Vi kan se at det skaber ringe i vandet, der er ikke rigtig nogen på skolen, der er teknologiforskrækkede mere.

Minecraft i naturfag – når fordøjelsessystemet bliver en spiloplevelse

Af Anders Hahn Dinesen, lærer på Ellebæksskolen

Hvordan ser tyndtarmen egentlig ud – og hvordan kan man bygge den i Minecraft Education? Det spørgsmål har eleverne i 7. klasse på Ellebæksskolen afd. Kalbyris forsøgt at svare på i naturfagsundervisningen.

Ved at bruge Minecraft som redskab til at arbejde med fordøjelsessystemet, har eleverne både styrket deres faglige forståelse, modelleringskompetence og oplevet, hvordan undervisningen kan tilpasses forskellige behov og styrker.

Faglig modellering i spiluniverset

I undervisningsforløbet blev eleverne bedt om at bygge en virtuel model af menneskets fordøjelsessystem, som skulle munde ud i en kort videopræsentation af deres model. Undervejs skulle de forholde sig til spørgsmål som:

- Hvilke funktioner har de enkelte organer?
- Hvordan kan de illustreres i spillet?
- Hvordan hænger hele systemet sammen?

Ved at skulle oversætte den biologiske virkelighed til en Minecraft-verden, arbejdede eleverne aktivt med faglig modellering. De brugte både faktabaseret viden og kreative løsninger for at gøre deres modeller forståelige og troværdige.

"Det var sjovt," som én elev kort og præcist opsummerede.

Fordybelse, kreativitet og læringsglæde

Minecraft Education skabte en platform, hvor eleverne kunne udtrykke deres faglige forståelse på forskellige måder – alt efter deres individuelle styrker og forudsætninger. Nogle elever valgte at fokusere på detaljeret opbygning og funktionalitet, mens andre lagde vægt på visuelle og kommunikative elementer. Der var plads til både de elever, der havde brug for støtte i strukturen, og dem, der havde lyst til at udfordre sig selv og tilføje ekstra elementer som f.eks. fødevarer, enzymer eller virtuelle guidede ture.

Som en elev udtrykte det: "Det føles helt okay at blive udfordret forskelligt."

Arbejdet i Minecraft gav også mulighed for at styrke samarbejdet i klassen:

"Man kunne hjælpe hinanden," lød det fra en anden elev – og netop det kollektive

læringsrum viste sig som en vigtig styrke i forløbet.

Eleverne arbejdede koncentreret og målrettet med opgaven – ofte langt ud over den afsatte tid. Flere af dem beskrev det som en af de mest spændende opgaver, de havde lavet i naturfag. Den virtuelle konstruktion af fordøjelsessystemet blev ikke blot en kreativ aktivitet, men et redskab til dybere forståelse af, hvordan kroppen fungerer. ■

Er AI overhovedet en hjælp?

Af Henriette Korneliussen, lærer og plc-vejleder på Nørrevangsskolen i Randers

Som dansklærer i 9. klasse har jeg i mange år arbejdet med at udvikle min undervisning og finde nye måder at engagere mine elever på. Jeg har betragtet mig selv som en innovativ lærer, der er åben for nye metoder og teknologier, der kan berige undervisningen. Men som teknologien har udviklet sig, er det blevet sværere at ignorere den indflydelse, AI har på vores dagligdag og vores undervisning.

Diskussionerne om AI i folkeskolen bølger frem og tilbage – fra både entusiaster, der ser det som en revolutionerende mulighed, til skeptikere, der frygter, at vi mister kontrollen med vores pædagogik. For mig har det været en personlig rejse, hvor jeg skiftevis har været både fascineret og forvirret over, hvordan jeg kan bruge AI på en meningsfuld måde i undervisningen, uden at miste det, der er essentielt – nemlig den menneskelige kontakt og kritiske tænkning.

Som dansklærer har jeg brugt AI i min egen undervisning, men hver gang jeg har gjort det, har jeg haft mange uafklarede spørgsmål. Kan jeg virkelig stole på, at AI hjælper mig med at udvikle opgaver, der engagerer mine elever? Hvordan sikrer jeg, at eleverne lærer at tænke kritisk, når de har et så ukendt værktøj lige ved hånden? Er det farligt eller i det mindste problematisk at lade AI spille en rolle i undervisningen - eller er vi bare bange for det ukendte?

AI kan hverken erstatte læreren eller det fysiske fællesskab, mener Mikkel Aslak.

Det var derfor, på grund af denne usikkerhed, jeg valgte at invitere tage en snak med Mikkel Aslak. Mikkel er ekspert på området og har arbejdet med at integrere en forståelse for AI i folkeskolen. Han har en balanceret tilgang, hvor han både ser potentialet i teknologien, men også de faldgruber, der kan opstå, hvis vi ikke bruger den ansvarligt. Mit håb var, at Mikkel ville kunne hjælpe mig – og os – med at få klarhed over, hvordan vi som lærere kan bruge AI på en måde, der støtter både vores egen undervisning og elevernes udvikling.

I denne artikel deler jeg mine tanker og refleksioner fra samtalen med Mikkel – om hvordan AI kan være en del af fremtidens undervisning. Vi skal finde ud af, hvordan vi skaber en undervisning, hvor teknologi og kritisk tænkning går hånd i hånd, og hvordan vi bedst forbereder eleverne på at navigere i en verden, hvor AI spiller en stadig større rolle.

Et supplement og ikke en erstatning

Mikkel Aslak understreger hurtigt i samtalen, at AI ikke kan erstatte læreren. Det kan ikke erstatte det fysiske fællesskab, samtalen og det analoge arbejde, der er grundlaget for en god dannelse. AI kan være et redskab, men læreren skal fortsat være den, der styrer, hvad der skal arbejdes med, og hvordan det skal bearbejdes. Mikkel slår fast, at AI ikke nødvendigvis sparer tid – tværtimod kan det være en investering, der kræver, at man vælger de rigtige opgaver ud. AI giver nye perspektiver og ideer, men det kræver tid at vælge og forholde sig til dem.

Hvordan kan AI hjælpe i forberedelsen?

Mikkel taler også om, hvordan AI kan være et godt redskab til opgaveudvikling. Der er opgaver, hvor det er en fordel at

bruge AI – især når det gælder opgaver, der kræver idegenerering. AI skal bruges til at støtte eleverne i deres læring, ikke erstatte den proces, de skal gennemgå. Som lærere skal vi tænke i procesorienterede opgaver, hvor AI kan være et accepteret redskab.

AI og den kritiske tilgang

En anden vigtig pointe, Mikkel fremhæver, er, at vi skal fortsætte med at dyrke den kritiske samtale med vores elever. AI kan hjælpe eleverne med at arbejde effektivt, men vi skal stadig sikre, at de lærer at stille kritiske spørgsmål til de kilder og de produkter, de skaber med AI. Det betyder, at vi som lærere også skal have en grundlæggende forståelse af AI og dens begrænsninger. Hvis vi ikke er opmærksomme på, hvordan AI fungerer, risikerer vi at blive forblændet af teknologien og miste fokus på de grundlæggende færdigheder.

AI i en verden med store muligheder

AI har mange potentialer, men det kan også være en sovepude, hvis vi ikke sætter rammerne korrekt. Mikkel understreger, at vi ikke skal holde op med at skrive selvstændigt, blot fordi vi har et redskab, der kan hjælpe os med at skrive. Teknologien skal bruges konstruktivt, og vi skal kunne genkende os selv i de produkter, vi skaber. Der er stadig lang vej, før vi har taget AI ind i undervisningen på en måde, der er både effektiv og ansvarlig. Mange skoler og kommuner er endnu ikke klar til at integrere AI fuldt ud i undervisningen, og det kræver tid og fordybelse.

Den praktiske erfaring og skolernes forberedelse

Mikkel taler også om, hvordan det er nødvendigt, at skolerne tager AI

alvorligt og forbereder både lærere og elever på teknologien. Skoleledelsen spiller en vigtig rolle i at skabe rammer for, hvordan AI kan bruges. Der skal ikke kun være fokus på IT-vejlederen. Det er alle på skolen, der skal være med til at tage ansvar. Lærerne skal klædes på til at bruge AI på en meningsfuld måde, og skolelederne skal sikre, at der er tid og ressourcer til at udforske teknologien og dens muligheder.

Skoletube og SkoleGPT - en mere sikker vej ind

Mikkel Aslak er en varm fortaler for Skoletube og SkoleGPT, da det er to forholdsvis sikre steder og GDP-kompatible redskaber, som giver lærere og elever mulighed for at bruge AI uden bekymring for datasikkerheden. Han fremhæver, at Skoletube ikke kun tilbyder kreative muligheder som billedgenerering, men også skaber et arbejdsrum, hvor eleverne kan udforske AI på en forsvarlig måde. Personligt vil jeg derfor anbefale, at skoler investerer i Skoletube, da det giver en mere sikker og struktureret tilgang til AI, samtidig med at det understøtter elevernes kreative processer i undervisningen.

At finde balancen

Som lærere står vi overfor en ny æra, hvor teknologi, og især AI, spiller en stadig større rolle i undervisningen. Vi skal finde balancen mellem at bruge teknologien effektivt og bevare de grundlæggende pædagogiske værdier. Det handler om at bruge AI som et redskab, der understøtter, ikke erstatter den læring, vi skaber med vores elever. Vi skal fordybe os i processerne og bruge AI som et konstruktivt værktøj, mens vi holder fast i de værdier, der gør vores undervisning menneskelig og meningsfuld.

Når AI møder entreprenørskab: Projekt Edison 2025

Af Rikke Elisa Falkenberg, Fonden for
Entreprenørskab og Martin Kongshave,
Tankespirerne

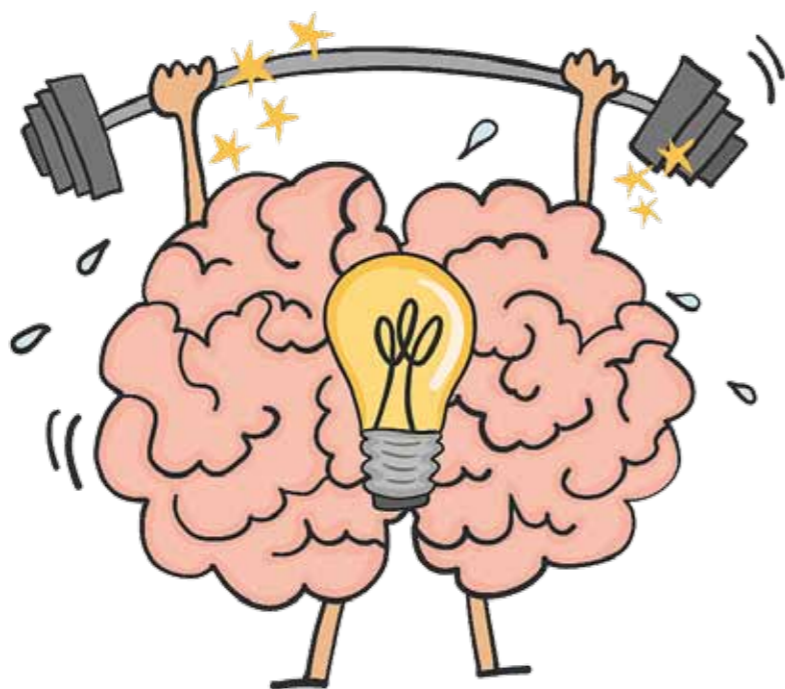
Hvordan skaber vi kreative og nysgerrige elever, der både kan samarbejde og tænke innovativt? Med temaet "Din og min by i bevægelse" giver Projekt Edison 2025 eleverne mulighed for at udvikle idéer til virkelighedsnære problemstillinger – nu med støtte fra SkoleGPT og en række AI-værktøjer, der bringer teknologi, kreativitet og læring i samspil.

Alle 6. og 7. klasser har lige nu mulighed for gratis at tilmelde sig til Projekt Edison hos Fonden for Entreprenørskab. Projekt Edison 2025 har årligt mere end 12.000 deltagere og afvikles lokalt i perioden fra august til november med landsfinaler i henholdsvis Holbæk 6. november og Vejle 13. november 2025.

Under årets tema "Din og min by i bevægelse" skal eleverne arbejde kreativt med innovation og entreprenørskab inden for de tre fokusområder *grøn omstilling, forsyning og infrastruktur* samt *natur og kultur*. Projekt Edisons fleksible opbygning inviterer alle fag ind i arbejdet, når eleverne skal være nysgerrige og søge efter udfordringer og løsninger på virkelighedsnære problemstillinger, store som små. Samtidig er der med Projekt Edison rig mulighed for at lave lokale tilpasninger og dermed skabe yderligere sammenhængskraft med hverdagen på skolen.

En digital følgesvend

I årets udgave af Projekt Edison "Din og min by i bevægelse" bliver eleverne

ikke blot guidet igennem processen via materialerne og deres dygtige lærere, men også af en innovativ, digital følgesvend, AI. Undervejs i forløbet understøttes eleverne med øvelser og udfordringer, hvor de arbejder procesorienteret med SkoleGPT som sparringspartner. SkoleGPT følger eleverne gennem hver fase af Idévejen: introduktion, forberedelse, undersøgelse, idégenerering, idéudvælgelse, udvikling, præsentation og evaluering. Sammen med værktøjer som Thinglink, Padlet og Collage Maker, der også indeholder indlejret AI, styrker SkoleGPT elevernes evne til at tænke bredt og arbejde kreativt.

Et konkret eksempel på anvendelsen af SkoleGPT er, når eleverne ser introfilm og her leder efter nøgleord, der kan hjælpe med at udvide fokusområdet. Nøgleordene danner udgangspunkt for en samtale med SkoleGPT. Prompten fra SkoleGPT hjælper eleverne med at udvide perspektiverne på emnet og frigøre sig fra eventuelle begrænsninger,

som introvideoen kunne have sat for deres arbejde. Dermed træder eleverne ind i idégenereringsfasen med åbent sind og et bredt udvalg af muligheder.

Denne form for AI-understøttet læring gør eleverne bedre rustet til at lede efter nye muligheder og forandre eksisterende løsninger på problemstillinger inden for grøn omstilling, forsyning og infrastruktur samt natur og kultur. Samtidig udvikler eleverne digitale færdigheder, der er essentielle for deres arbejde og får en forståelse af, hvordan de i samspil med teknologier kan udvikle nye idéer og ikke blot lade teknologierne tage styringen.

Integrationen af SkoleGPT og AI-værktøjerne bidrager til elevernes proces og samarbejde og skaber rum for, at deres innovative idéer bliver udfordret undervejs i forløbet gennem løbende feedback. Samtidig giver Projekt Edison eleverne mulighed for at erfare, hvordan teknologi og kreativitet går hånd i hånd i udviklingen af fremtidens bæredygtige samfund.

AI-støttet Samarbejde

Et andet eksempel på anvendelsen af AI, er i arbejdet med at sikre et godt og smidigt gruppearbejde. SkoleGPT understøtter arbejdet med at lave en samarbejdsaftale, en opgave eleverne tidligere har forsøgt at løse hurtigst muligt og mest fordi de skulle. I det nye materiale forsøger vi at skabe rum for nysgerrighed og dialog ved hjælp af en legende tilgang og med sparring fra SkoleGPT.

Eleverne skaber med hjælp fra SkoleGPT en liste med de udfordringer, der typisk kan opstå i et gruppearbejde.

Dialogen om udfordringerne leder til en udvælgelse af prioriteter i deres gruppearbejde og her får de igen hjælp fra SkoleGPT, når de skal formulere en stærk samarbejdsaftale, der hjælper dem med at etablere et godt samarbejds miljø fra begyndelsen. Efterfølgende visualiserer eleverne deres samarbejdsaftale i Collage Maker, hvor de skaber et visuelt gruppebillede, som løbende minder dem om deres aftaler, mens de arbejder videre med deres projekt.

Digitale AI-værktøjer fra Skoletube

Ud over SkoleGPT, giver værktøjer som Thinglink eleverne mulighed for at skabe interaktive præsentationer og visualiseringer af deres idéer. Padlet hjælper

PROJEKT EDISON
FONDEN FOR ENTREPRENØRSKAB

eleverne med at samarbejde effektivt og overskueligt ved at strukturere og dele deres idéer, mens Collage Maker tilbyder en intuitiv platform til visuel kommunikation og kreativ formidling. Disse AI-baserede værktøjer, der findes på Skoletube, supplerer hinanden og skaber en omfattende digital læringsoplevelse.

Brugen af AI tilfører en ny byggesten i arbejdet med at udvikle løsninger på det kreative fundament, som Projekt Edison har bygget på i mange år. Både elever og lærere bliver støttet i arbejdet med innovation og entreprenørskab, og de får samtidig styrket deres evne til at reflektere og tænke mere dybdegående over deres projekter.

I-støtte til lærerne

Gennem hele forløbet giver SkoleGPT også lærerne mulighed for at understøtte elevernes udvikling. AI trækkes ind som en sparringspartner, når der er behov for at understøtte elevernes arbejde, hvad enten det gælder den første idégenerering eller feedback på formidlingen. Det giver lærerne værdifulde redskaber til at målrette undervisningen endnu mere effektivt og sikre, at alle elever får det maksimale udbytte af Projekt Edison.

Projekt Edison og SkoleGPT demonstrerer dermed tydeligt, hvordan kombinationen af menneskelig kreativitet og kunstig intelligens kan forme innovative løsninger, skabe værdi i undervisningen og forberede eleverne på at blive aktive og kreative aktører i fremtidens samfund, når de sætter "Din og min by i bevægelse".

Trivsel, fravær og E-sport

Af Henriette Korneliussen, lærer og plc-vejleder på Nørrevangsskolen Randers

I 2024 var der ifølge Børns Vilkår over 110.000 elever, der havde et fravær på mindst 20 skoledage. Der er behov for at knække kurven, når det kommer til at få børn i skole og skabe trivsel.

Problemer med elevers fravær og manglende trivsel er også kendt på Nørrevangsskolen i Randers. Derfor har man her søsat et trivselsprojekt, hvor ambitionen er bruge E-sport til at tiltrække elevernes interesse og engagere dem på en måde, der kan mindske deres fravær samt fostre og nære deres relationer samt styrke samarbejdet med deres kammerater.

E-sport er betegnelsen for et bredt spektrum af computerspil, hvor man som udgangspunkt primært kæmper mod hinanden i PvP (Player versus Player). Man kan også tage udgangspunkt i andre former for konkurrenceprægede computerspil og spil, hvor man i højere grad kan bedømmes på det kreative.

Det er underviser Tim Bay Andersen, der er tovholder på projektet på Nørrevangsskolen, og han er allerede positiv med hensyn til den effekt, implementeringen af E-sport har haft på eleverne:

- Vi har indtil videre valgt at involvere mellem 8-12 elever i indsatsen. To voksne står for undervisningen, der strækker sig over 4 lektioner, et forløb varer typisk 8 skoleuger per elevgruppe, siger Tim Bay Andersen og fortsætter:

- En af de voksne er ekspert i E-sportens verden, mens den anden har ekspertise inden for det pædagogiske og didaktiske. På den måde tror vi, at vi kan sikre en holistisk tilgang til undervisningen og støtte eleverne på flere niveauer.

Fagligt indhold

I projektet bruges spillet "Minecraft Education", hvor eleverne kan øve sig i at bygge fantastiske bygninger, lave forhindringsbaner, labyrinter og parkour-udfordringer. Desuden kan man downloade allerede skabte verdener, hvor de kan løse naturfaglige opgaver, matematik og andre faglige opgaver.

- Vi melder ud til vore kollegaer, når vi starter et nyt forløb op, hvorefter kollegerne melder tilbage til os, hvis de har elever, de tænker kan drage fordel af projektet med henblik på at nedbringe deres fravær eller øge deres trivsel. Vi inddrager også forældrene, så de ved hvad det handler om og skriver under på, at de er indforståede med at deres barn får et forløb, hvor de bliver trukket ud af almenundervisningen nogle timer hver uge, fortæller Tim Bay Andersen.

Han medgiver at det er en anderledes måde at tænke trivsel på, end man normalt har gjort i skolen, men slår fast at E-sport, og især Minecraft, virkelig har vist sig at være en værdifuld arbejds metode:

- Vi oplever at eleverne er enormt motiverede for at udføre de opgaver og udfordringer, vi stiller dem. De får også nye venskaber på tværs af klassetrin ud af det og vi kan se, at eleverne går fra timerne med følelsen af at lykkes sammen med andre. Eleverne opdager måske ikke altid, at de faktisk lærer om statistik, når de udregner hvor mange våben, de har, så her skal vi som undervisere huske at fortælle eleverne, at der er masser af fagligt indhold at hente, mener Tim Bay Andersen.

Han tør ikke spå om hvorvidt elevernes faglige resultater på den lange bane bliver bedre, da det er for tidligt at vurdere, så indtil videre er fokus på fællesskabet og det at få glæden tilbage ved at gå i skole.

Minecraft på mange måder

Af Merete Jørgensen, lærer og skolebibliotekar på Allerslev Skole, Lejre

For nogle børn giver det mere mod på læsningen, når de genkender en verden, som de kender rigtig godt fra gamerstolen. Minecraft er populært hos mange børn – men hvad er Minecraft egentlig for noget?

Ifølge firmaet bag, er Minecraft: "et spil, der er opbygget af blokke, skabninger og fællesskab. Du kan overleve natten eller bygge et kunstværk – valget er helt og holdent dit. Der er masser af ting, du kan gøre, og mange måder, du kan spille på. Hvis kreativitet er lige dig, så kan du bruge blokkene til at bygge ting ud fra din fantasi. Hvis du føler dig modig, kan du udforske verden og stå over for dristige udfordringer."

Udover alskens merchandise, som naturligt følger med denne type spil, har en række bøger også fundet vej til forlaget Alvilda, som har oversat og udgivet flere bøger med Minecraft som omdrejningspunkt.

I *Minecraft: Redstone-håndbog* bliver læseren præsenteret for en lang række anvisninger til at skabe nyttige og sjove apparater til sin egen Minecraft-verden. Bogen er opbygget i 3 kapitler med hvert sit fokus. Først præsenteres alle de

blokke, der kan bygges med, og herefter hvordan man laver kredsløb, og i den sidste del skal den teoretiske del bruges i praksis til forskellige sjove apparater, "der vil imponere dine venner".

I *Minecraft: Combat-håndbog* er der fokus på tips og tricks til at bekæmpe de fjender, du kan møde i universet. Der gives desuden anvisninger på, hvordan du sætter et spil i gang og vælger din arena og din kriger.

Begge bøger indeholder adskillige illustrationer af figurer og blokke fra spillets univers. Teksttypen er en klassisk computerskrift og vil helt sikkert appellere til minecraftspillere, som kan lide at fordybe sig i detaljer. Udover disse to findes to andre i serien: *Survival-håndbog* og *Creative-håndbog*.

Mobs i palæet henvender sig til de yngre Minecraft-fans. Med udgangspunkt i universet er der skabt en fiktiv fortælling om Emma og Birk, der træder ind i en verden beboet af vexer, troldkarle og obsidian. Børnene finder et udødelighedstotem, som redder Birk, da han falder ned fra en klippe. Bogen har en lix på 14, men det skyldes, at der undervejs anvendes en del længere ord – kendte fra Minecraft-verdenen, så med lidt hjælp undervejs, kan bøgerne læses af børn i 2.-3.klasse.

Mange illustrationer undervejs, der lærer sig op ad figurer og omgivelser, og som givetvis vil vække genkendelsens glæde hos Minecraft-spilleren. Der er indtil videre 5 bøger i serien.

Minecraft – Find zombien og andre mobs er en søg og find-bog i stil med *Flunkerne* og *Find Holger*. Denne bog kræver en voksen at læse bogen med, da der er en del tekst om de figurer, der skal findes på de respektive sider. Figurer og omgivelser er kendte for Minecraft-elskeren, og der venter givetvis en hyggelig stund med at finde mindre hyggelige væsner som zombier, mooshrooms, creepers og dræberkaniner. Tegninger og skrift er meget tro mod Minecraft-verdenen og vil uden tvivl afføde gode samtaler om det, børnene oplever i selve spillet. *Find creeperen* er også del af serien.

Minecraft - Redstone-håndbog
Minecraft - Combat-håndbog
Antal sider: 96
Alvilda 2025

Minecraft - Mobs i palæet
Sidetæl: 32
Alvilda 2025

Minecraft - Find zombien (en søg og find-bog)
Sidetæl: 40
Alvilda 2025

Læseglædeindsatser evalueret: Børneinddragelse og godt samarbejde kan få læseglæden til at gro

Foto: www.joshuatree.dk

Læsende børn og unge fra Brøndbyvester Skole.

Af Eva Rymann, kommunikationsansvarlig, Center for Anvendt Skoleforskning

Vejen til mere læseglæde blandt børn og unge går gennem inddragelse af børnene selv - i et tæt samarbejde mellem skoler og biblioteker. Så hvordan griber man det an? Evalueringen af den nationale indsats for læseglæde peger på mange muligheder og vigtigheden af et fælles afsæt.

Læseglæden blandt børn og unge næres og vokser, når skolen og folkebiblioteket arbejder sammen, inddrager børnene og anvender et udvidet sprog om læsning. Det viser evalueringen af den nationale indsats for børn og unges læseglæde, lavet af læseforskerne Thomas Illum Hansen, Stine Reinholdt Hansen og Martin Reng, Center for Anvendt Skoleforskning.

Med støtte fra Slots- og Kulturstyrelsen har 17 indsatskommuner siden 2023 arbejdet med at styrke læseglæden for børn og unge. En del af indsatsen har været at styrke samarbejdet mellem folkeskolens pædagogiske læringscentre og folkebibliotekerne.

Det er overordnet lykkedes godt, konkluderer forskerne i evalueringen. Og det er netop samarbejdet, man skal begynde med, siger læseforsker Stine Reinholdt Hansen:

”Projektet viser, at det er vigtigt at have et fælles afsæt. At man beslutter at mødes som faggrupper og vil lave noget sammen, så man starter med at få skabt et fælles forum for samarbejdet om læseglæden.”

En kæmpe gave at kende hinandens vilkår

Det, der for alvor har gjort en positiv forskel i samarbejdet er, at man har fået

indblik i og forståelse for hinandens vilkår, rammer og ressourcer.

”Bibliotekerne har fået indblik i, hvor mange opgaver PLC-medarbejderne har, og at deres planlægning er afhængigt af et årshjul, der kræver, at man planlægger i rigtig god tid, hvis man skal lave noget sammen. Omvendt har skolerne opdaget, hvor store ressourcer bibliotekerne kan være i forhold til både materialer, fysiske rum og alternative aktiviteter, man kan planlægge sammen. Det har været en kæmpe gave, at skoler og biblioteker i projektet har fået delt både muligheder og udfordringer med hinanden,” siger Stine Reinholdt Hansen.

Forud for projektet har forskerne beskrevet flere forskellige modeller for samarbejde, som også gengives i en ny arbejdsbog, *Sammen om børns læseglæde*, der ligger online og kan rekvireres gratis i en trykt udgave. Det gælder om at være realistisk og at sikre gode rammer og kommunikationsveje, så indsatsen ikke kommer til at afhænge af en enkelt ildsjæl, mener Stine Reinholdt Hansen.

Fem måder at inddrage børnene på

Med samarbejdet som fundament kan de fagprofessionelle række ud til hovedpersonerne: Børnene og de unge. Tovholderne for indsatserne i de 17 kommuner fremhæver inddragelsen af børn og unge som det vigtigste enkeltstående tiltag.

Forskerne har sammenfattet fem overordnede måder at inddrage børnene på:

1. børn som litteraturformidlere, f.eks. bogvenner, læseagenter eller læseambassadører
2. børn som medansvarlige for materialesamlingen, fx dem, der tager på bogmesse, køber bøger og kasserer de bøger, der ikke længere er relevante
3. børn som læsemiljøansvarlige og indretningsarkitekter, der gentænker og indretter læsehuler, klasserum og andre fysiske steder at læse
4. børn som eventansvarlige, der planlægger fx forfatterbesøg eller oplæsninger
5. børn som medlemmer af styregrupper, hvor de repræsenterer eleverne på

tværs af skoler og er med i centrale beslutningsprocesser

”God børneinddragelse kræver, at både børn og voksne over sig på det og gør det til noget tilbagevendende,” siger Stine Reinholdt Hansen og fortsætter:

”Der er jo forskellige måder at arbejde med børnene på og give dem agens, men det handler om, at give børnene en reel følelse af, at de har indflydelse på noget, som jo i bund og grund handler om dem og skal få dem til at få lyst til at læse. Det kan godt være svært, og nogle i projektet har udtrykt, at det er noget, som skal læres,” tilføjer hun.

”20 minutter i læsemiljøet er alt for lidt”

Et sted at begynde kunne fx være at lade børnene være med til at lave et læsemiljø på skolen.

”Det er virkelig noget, børnene har syntes var fedt at være med til. Jeg tror i den grad, de har følt sig taget alvorligt. For eksempel fik en gruppe unge lov at kigge i et Ikea-katalog og sige, hvad de gerne ville have i det rum, de skulle være i. De er gået meget op i, at både møbler, belysning og farver skulle være hyggelige og signalere frirum. Det er meget anderledes end det, der normalt kendetegner et klasserum, som jo primært er indrettet til at være et læringsrum. Frilæsning er mere noget med at hygge sig og måske gøre andre ting, tegne eller få en snack, mens man læser,” siger Stine Reinholdt Hansen.

Som en af eleverne udtrykte det: ”20 minutters læsetid i klassen er alt for meget. 20 minutter i læsemiljøet er alt for lidt.”

Voksne er tilbøjelige til at tænke læsning som noget, der foregår i ro og som en fordybelsesaktivitet. Men børn tænker anderledes, forklarer Stine Reinholdt Hansen med et eksempel fra Rødovre:

”Med modellervoks og piberensere skabte de et læsebånd inspireret af running sushi, hvor bøger kom rullende i fin fart og til inspiration for læsehungerende børn. Ved siden af var der indtænkt krea-aktiviteter og massagestole. Det kan man da kalde et udvidet læsebegreb.”

Læsehacks til kammeraterne

Et andet konkret eksempel på børneinddragelse er et rullende bibliotek, bogvognen, som i Esbjerg blev udsmykket af eleverne og udstyret med en postkasse, som eleverne kan fodre med ønsker til bøger, de gerne vil læse.

Desuden hæftede forskerne sig ved det gode eksempel i at involvere børn og unge, som ikke var synderligt glade for at læse - for når de fik til opgave at hjælpe deres kammerater i gang med at læse, udviste de masser af engagement. I Silkeborg handlede en opgave fx om at vælge bøger og lave læsehacks til andre børn og unge. De involverede børn var ikke selv specielt læseglade, men opgaven indebar, at de var nødt til at reflektere over sig selv som læsere, tilegne sig viden om børn og unges læsevaner og undersøge, hvad kammeraterne laver i deres fritid.

Konceptet gav eleverne en helt anden tilgang til læsning, fortalte en lærer i projektet. Paraderne faldt, når der ikke var en forventning om, at hver elev gik fra biblioteket med en bog, de gerne ville læse.

”Det at give tid og plads engagerer børnene og skaber læseglæde,” siger Stine Reinholdt Hansen og slår fast, at skolerne og PLC'erne er det sted, læseglæden kan vokse ud fra.

”Skolerne er centrale, fordi det er her, alle børn kommer, og lærere og vejledere kender eleverne rigtig godt både fagligt og socialt. Samtidig er bibliotekerne en enorm ressource, som kan være med til at skabe et godt fundament for en solid læsekultur blandt børn og unge. En læsekultur, der både eksisterer i skolen og i fritiden.”

Et fælles sprog for læseglæde

Netop børnenes engagement i læsning som noget fælles understreger behovet for at bruge et udvidet sprog for læsning og læseglæde. Et sprog og et udvidet læsebegreb, der kan rumme, at børn og unge ikke kun kan opleve læseglæde ved en god og underholdende historie, men også ved at opsøge ny viden om noget, der interesserer dem; ved at dele ▶

læseoplevelser i fællesskaber; eller ved at fordybe sig i særlige emner.

Når man arbejder med flere tilgange til læsning og et udvidet læsebegreb, kan børnenes egne ønsker og interesser i højere grad komme i fokus. Samtidig giver det flere deltagelsesroller for både elever og fagpersoner, pointerer forskerne.

Forskningschef Thomas Illum Hansen har i sin bog *Læsningens drivkræfter* præsenteret en model, der beskriver fire forskellige drivkræfter fra læselyst til litteraturinteresse. Modellen er med i den nye arbejdsbog *Sammen om børns læseglæde* både i den oprindelige version og en variant i børnehøjde. Den sidstnævnte er udviklet af Kolding Kommune og kan bruges til at lade eleverne opdage, hvad de kan lide at læse og hvorfor.

Arbejdsbogen rummer også en udførlig guide til at udvikle et fælles sprog, fx

skemaer til refleksion over egen praksis, til observationsbesøg hos hinanden, samtalekort og en mødeguide. Desuden er der guides til at få skole- og biblioteksledere eller forvaltningernes chefer tættere på samarbejdet for at sikre opbakning, forankring, roller og ansvar. ■

Sammen om børns læseglæde – en arbejdsbog. Digital udgave her <https://issuu.com/fremtidensbiblioteker/docs/>

sammen_om_børns_læseglæde
Fysisk eksemplar kan bestilles på <https://www.fremtidensbiblioteker.dk/brn-og-unges-lsegilde>

Evaluering af National indsats for børn og unges læseglæde <https://esdhweb.ucl.dk/D25-2896665.pdf>
Læsningens drivkræfter (gratis e-bog) <https://unipress.dk/udgivelser//laesningens-drivkræfter/>

Fem anbefalinger fra evalueringen:

1. Anvend et udvidet sprog om læseglæde, der tilbyder forskellige tilgange til læsning
2. Inddrag børn og unge på flere måder og niveauer, og kvalificer inddragelsen fagligt ved hjælp af et fælles sprog
3. Undersøg de lokale forudsætninger for at samarbejde, og find en model for samarbejdet, der passer til de aktuelle rammer, ressourcer og potentialer
4. Vær opmærksom på, at ledelsen kan fremme læseglædeindsatser på flere måder gennem støtte, prioritering, problemløsning og direkte deltagelse
5. Tilpas deltagerantal og udbredelsesstrategi til indsatsens karakter og de lokale forhold

Foto: Eva Rymann. "Det har været en kæmpe gave, at skoler og biblioteker i projektet har fået delt både muligheder og udfordringer med hinanden," siger Stine Reinholdt Hansen.

Alle børn og unge har ret til at være del af en stærk læsekultur

Børn og unges læsekultur er udfordret, og der tales i disse år om en decideret læsekrise. Vi er en koalition af organisationer og forskere med erfaring og indsigt i børn og unges kulturelle og faglige dannelse, og vi opfordrer til, at udviklingen vendes.

Vi skal have en politisk ambition om, at alle børn og unge skal have mulighed for at indgå og deltage aktivt i en læsekultur. Det skal vi, fordi:

- Læsning er en grundforudsætning for læring, da den udvikler evnen til fordybelse og koncentration. Disse færdigheder er afgørende i uddannelsessystemet og bidrager samtidig til at skabe lige muligheder blandt børn og unge.
- Læsning giver børn og unge et rigt sprog og styrker deres evne til kritisk tænkning. Denne evne er essentiel for både demokratisk deltagelse og en nuanceret dømmekraft.
- Læsning bidrager til børns og unges identitetsdannelse og empatiudvikling, samtidig med at det er en kilde til gode oplevelser og fungerer som et værn mod mistrivsel.

Hvordan står det til i dag?

Dårlige læseevner: 25 % af eleverne i 4. klasse kan hverken fortolke, læse mellem linjerne eller læse kildekritisk (PIRLS, 2023). Afstanden mellem de stærke og svage elever i 4. klasse er blevet større. Hver 8. elev består ikke folkeskolens afgangsprøve i dansk.

Lav læseglæde: Danmark er et af de lande, hvor færrest elever rigtig godt kan lide at læse, og læselysten falder med alderen. Lav læseglæde hænger sammen med lav læsekompetence.

Bøger og oplæsning er ikke en del af alle børn og unges hverdag: Manglende prioritering af folkebiblioteker og biblioteksfunktionen på skoler og ungdomsuddannelser samt uddannede skolebibliotekarer/læringsvejledere/uddannelsesbibliotekarer har begrænset børn og unges adgang til bøger og den nære vejledning. I mange dagtilbud, skoler, fritidsordninger og ungdomsuddannelser er oplæsning, fordybelseslæsning og adgang til bøger ligeledes begrænset. Det påvirker den sproglige udvikling, evnen til fordybelse og giver børn og unge dårligere forudsætninger i uddannelsessystemet.

Anbefalinger:

1: Det skal være en ambition, at alle børn og unge skal have adgang til bøger. Det betyder, at:

- I dagtilbud, skoler og på ungdomsuddannelserne skal børn og unge møde indbydende bogsamlinger, der er sammensat på baggrund af kvalitet, alsidighed, aktualitet og med afsæt i børn og unges egne læsepræferencer og interesser.
- Børn og unge skal møde litteratur i forskellige medier, genrer og formater.
- Alle børn og unge skal have lige adgang til digitale biblioteker (som fx eReolen GO!, Bookbites og lign.)
- Der skal skabes gode rammer for samarbejde mellem skolebibliotek og folkebibliotek med henblik på, at alle børn og unge får kendskab til et bredt bibliotekstilbud.

2: Det skal være en ambition, at alle børn og unge inspireres til en læsekultur af fagprofessionelle og i hjemmet. Det betyder, at:

- Alle grundskoler skal have skolebiblioteker, der er bemandet med skolebibliotekarer/læringsvejledere, der formidler litteratur og vejleder i fritidslæsning med afsæt i det enkelte barns læsestandpunkt, interesser og behov. Alle ungdomsuddannelsesinstitutioner skal have et bibliotek bemandet med en uddannelsesbibliotekar, der formidler og vejleder under hensyn til elevernes faglige progression.
- Viden om læsekultur og sprogtiltagelse bør være en del af pædagoguddannelsen og den pædagogiske praksis.
- Der skal afsættes midler til kompetenceudvikling i børnelitteratur og litteraturformidling, herunder oplevelseslæsning, læsefællesskaber m.v.
- Familier skal inspireres til oplæsning, samlæsning og opbygning af gode læsevaner i hjemmet bl.a. gennem bogstartspakker, allerede fra børnene er helt små. Der bør gives faste bevillinger til dette til daginstitutioner, skoler, og folkebiblioteker.

3: Det skal være en ambition, at alle børn og unge får tid og rum til læsning i daginstitutioner, grundskole og ungdomsuddannelser.

Aktører fra Læsekoalitionen

➔ **Alt sammen for at flere børn og unge læser mere**

Når vandet stiger

Af Eline Mørch Jensen, redaktør

I år går turen til Indonesien og hovedstaden Jakarta på øen Java, hvor folks huse jævnligt oversvømmes, når vandet stiger med op til 2-3 meter. Hvert år synker megabyen 20 centimeter.

Det er PlanBørnefonden som står bag projektet, der som så ofte før står i klimaets tegn. Overskuddet fra salget af Børnenes U-landskalender går blandt andet til at klæde lærere på til at lære skolebørn om de klimaudfordringer, de lever med i Jakartas kampunger, som er små landsbyer i storbyen. Børnene skal lære om hvorfor de sker og ikke mindst hvordan man kan tilpasse sig oversvøm-

Foto: Jeppe Gudmundsen-Holmgreen. *Kampung Melayu: Børnene viser her hvor højt vandet kan stå, når der er oversvømmelse. Over to meter!*

melserne og i det omfang det er muligt prøve at begrænse de problemer, de medfører for befolkningen, der lever der.

- Jakarta bliver kaldt den synkende storby. Der bor et sted mellem 11 og 15 millioner mennesker, og på den ene side er det en moderne by med skyskrabere, kæmpe indkøbscentre og fem millioner biler, på den anden side er det en by, hvor en meget stor del af befolkningen bor i *kampung*er i små huse i flere etager, ofte bygget på pæle, mellem højhusene, fortæller Mikael Larsen, der er skrivende projektleder og står for lærerkurserne. Sammen med forfatter til årets elevbog, Benni Bødker, og fotograf Jeppe Gudmundsen-Holmgreen er han netop vendt hjem efter en tur i Jakarta og rundt på et par af Indonesiens i alt 17.000 øer.

- I mange af Jakartas kampunger bor folk virkelig dårligt, der er mangel på rindende vand og meget få toiletter. Man har godt nok elektricitet, som man trækker fra elnettet, både lovligt og ulovligt, men det er nok ikke noget, vi ville bryde sig om at bo i, siger Michael Larsen. Han tilføjer at fattigdommen trods alt ikke er så grell som mange andre steder i verden, Børnenes U-landskalender har besøgt, for selvom folk ikke ejer ret meget – de fleste har dog mobiltelefoner – så sulter de ikke og alle børn kommer i skole.

Christian Vaabensted, som er chefredaktør på Danidas undervisningsmaterialer, supplerer:

- Vi vil gerne undgå ordet slumkvarter, og hellere kalde det for landsbyen i storbyen, for selvom folk er fattige og husene er stykket sammen af de forhåndenværende materialer, så flytter folk dertil og ikke væk derfra. Pointen er at *deres egen opfattelse* bor de i en landsby og det fungerer også som sådan – der er butiksboder, markeder, skoler, lægehuse og alt hvad der hører til i en landsby.

Den synkende by

Når husene i kampungerne er bygget i

etager og på pæle skyldes det, at man skal kunne tage sine ting i stueetagen med sig og løbe op ad stigerne til etagerne ovenover, hvor man kan sidde i tørvej, når vandet stiger. Af samme grund opbevarer folk så vidt muligt deres ejendele i plasticbeholdere.

- Oversvømmelserne skyldes dels havvandstigninger, dels falder grundvandsniveauet på grund af presset fra indbyggerne, som har brug for rent vand og derfor trækker grundvand op, så vandreserverne forsvinder. Samtidig kommer regnen væltende fra oven – før skete det en gang om året, men nu er det hver måned, og vi taler altså om 2-3 meter, fortæller Michael Larsen.

Siden 1970'erne er Jakarta sunket mellem 2 og 4 meter og i dag befinder 40 procent af byen sig under havets overflade. Et andet problem er, at vandet ophober sig og skaber oversvømmelser. Selvom byen modtager store mængder regn, er der ingen steder, vandet kan komme væk derfra. Det skyldes at vådområderne og mangrovebevoksningen, som tidligere fungerede som vandbeholdere, er blevet erstattet af indkøbscentre og skyskrabere. Det anslås, at 97 % af byens moseområder er forvandlet til betonjungle.

- Hvordan kan man så arbejde med *det*? PlanBørnefonden kan jo ikke *på den måde* gøre noget ved klimaet, men vil til gengæld skabe klimabevidsthed ved at ruste lærere og spejderledere – der er rigtig mange spejdere i landet! – til at undervise børnene i, hvad det er, der sker, og hvordan man kan klimatilpasse sig. Det er jo det, det går ud på – at finde ud af hvordan vi kan forberede os på klimaforandringerne, tilføjer Christian Vaabensted.

Genbrug af affald

Noget af det, der skal til, for at sikre rent drikkevand og mindske de ødelæggende oversvømmelser, er at aflede vandet i kanaler, etablere rensningsbrønde og opsamle regnvand i reservoirer. Det er

Foto: Jeppe Gudmundsen-Holmgreen. *Kampung Melayu ligger ud til floden Ciliwung, der løber gennem Jakarta. Når floden går over sine bredder skaber det oversvømmelse i boligområdet.*

også af vital betydning at opsamle og sortere affald, som af mangel på bedre løsninger, dumpes i de 13 floder, der omgiver byen. Det er især hér, PlanBørnefonden vil fokusere sin indsats.

- I den kampung, vi besøgte, kom affaldet flydende i store mængder ned ad floden fra de højtliggende egne, sådan at det hobede sig op længere nede og forværede oversvømmelserne. Indsamlingen af affald handler også om opcykling og genanvendelse af plastic og andet, der kan bruges igen, så man ikke behøver at anskaffe nyt, fortæller Michael Larsen og lægger til:

- Hele sundhedssituationen er et kapitel for sig med de dårlige kloakforhold og stillestående vand fuld af bakterier, fugtighed, skimmelsvamp og mangel på rent drikke vand, så også af den grund er det nødvendigt at gøre alt for at begrænse oversvømmelsernes omfang.

Han fortæller at det i forvejen ikke er ualmindeligt at samle og sortere affald for at tjene lidt penge, men at PlanBørnefondens projekt blandt meget andet

går ud på at sætte indsamlingen i system blandt børnene. Skolen i kampungen, som sammen med flere lokale aktører, er en del af projektet, ligger i øvrigt højt i området, så når vandet stiger er det samtidig et sted, hvor folk søger tilflugt, og hvor de kan få mad og rent drikkevand.

Sammen kan vi mere

Årets undervisningsmateriale har fokus på klimaforandringer og klimatilpasning, konkret blandt andet madspild, opcykling og genbrug af tekstiler, der jo er en af verdens helt store klimasyndere, og hvor man eksempelvis kan arrangere tøjbyttedage på skolen.

- Byttemarkeder har traditionelt været en stor ting i Indonesien, især ude på øerne, hvor fiskerne, som ikke har grøntsager, bytter tørrede fisk med folk, der dyrker ris eller majs i bjergene for eksempel. Så mens børnene i kampungene skal lære om indsamling, sortering og genanvendelse af affald, skal danske skoleelever lære om hvad vi kan gøre herhjemme for at være mere opmærk-

somme omkring genanvendelse og bæredygtighed, siger Michael Larsen.

Christian Vaabensted supplerer:

- Men det er vigtigt at fokusere på hvad *vi sammen* kan gøre! Ellers kan det hurtigt komme til at handle om, hvem der har råd til at rejse sydpå i ferien, eller hvem der har meget nyt tøj i skabet. Dét vil vi gerne væk fra, så vi i stedet flytter fokus over på et kollektivt plan: hvad kan klassen gøre? Eleverne skal undersøge, hvor slemt det faktisk står til, men også blive positivt overraskede over, hvor meget de kollektivt kan gøre, så vi kommer væk fra at nogen sidder og peger fingre ad andre. Det er jo ikke så fedt med klimaskam i 3. klasse!

Omvendt er det vel fint, hvis eleverne går hjem og foreslår forældrene en togrejse i sommerferien?

- Præcis, og det er dén slags indsigter vi gerne vil frem til – det er jo dét der er interessant, for hvis vi er mange der gør en lille ændring, så kan det gøre en stor forskel, fastslår Christian Vaabensted.

Hvor kan jeg læse om sådan en som mig?

Af Eline Mørch Jensen, redaktør

Læs for livet og Alinea i et nyt bogsamarbejde om neurodivergente børn og unge. I serien, som hedder *Neuro* og foreløbig er på fem bøger, har hovedpersonerne fx autisme og ADHD.

Ideen bag *Neuro*-serien er for det første at give neurodivergente børn og unge bøger at spejle sig i. Samtidig er det tanken at serien kan være med til at åbne andre børn og unges blik for, hvad det vil sige at have en diagnose – og ikke mindst for at diagnoser "kun er en del af, hvem børnene er," som Rachel Röst, stifter af Læs for livet, formulerer det. Læs for livet er en NGO, som arbejder for at udbrede bøger til børn og unge, der har det svært, blandt andet ved at donere små biblioteker til krisecentre, døgninstitutioner og behandlingsskoler.

Ved præsentationen af *Neuro* lagde Rachel Röst og Hanne Panduro, Alineas redaktør på *Neuro*, begge vægt på at bøgerne ikke har fokus på diagnoser eller problemer, men på *det hele menneske*. Af den simple grund at neurodivergente er meget andet og mere end deres diagnoser. Inden forfatterne skrev bøgerne, spurgte Læs for livet og Alinea derfor et antal neurodivergente børn og unge ud om, hvordan de ser sig selv og deres diagnoser, hvad de er interesseret i og hvad de gerne vil læse om. Bagefter fik forfatterne deres svar til inspiration – *fordi*, som både Röst og Panduro understregede, børnenes stemmer er vigtige!

Det viste sig da også at de udspurgte gerne ville læse noget mere om de udfordringer, de selv står i, men derudover efterlyste de også både sjov, drama og spænding. Et udpluk af svarene står at læse sidst i hver af bøgerne, og lyder fx sådan: "Da jeg var lille, følte jeg mig mærkelig, misforstået og udenfor. Men så

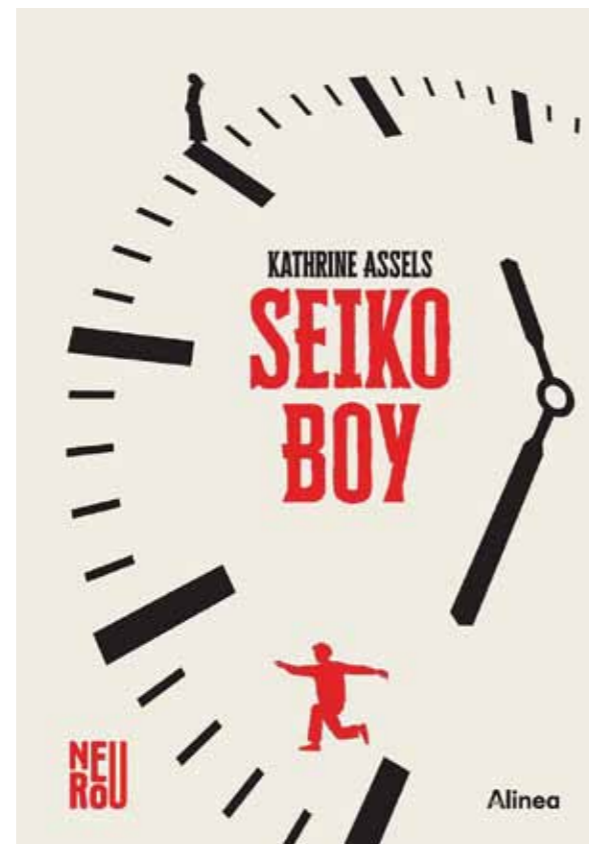
kom jeg sammen med folk, som forstod mig. Og så forstod jeg også mig selv."

Igbals lillebror Tariq

De fem udgivelser er skrevet af Manu Sareen, Kathrine Assels, Kit A. Rasmussen, Maria Frantzen Sanko og Sarah Engell. Sarah Engells bog udkommer først lige før sommerferien, mens de andre er i handelen allerede nu.

 Neuro-seriens første bog, *De sygestumvæsener i 6.B*, er skrevet af Manu Sareen og illustreret af Lars-Ole Nejstgaard, et makkerpar som er kendt for deres mangeårige samarbejde om Igbal Farooq-bøgerne. Denne gang er det Igbals lillebror, Tariq, der er hovedpersonen, men eftersom bogens undertitel er *Tariq og Ida 1* lægges der op til flere bøger i serien.

Manu Sareen er formand for ADHD-foreningen og har selv ADHD. Ved præsen-

tationen af *Neuro* gav han udtryk for, at der er brug for mere viden om diagnoser, fordi børn med diagnoser ofte bliver mødt med fordomme og kommer til at føle sig forkerte. Han sagde blandt andet:

- Dengang, for 16 år siden, da jeg stod her med min tegner med første bog om Iqbal, handlede det om repræsentation i børnebøgerne. Og det gør det også i dag. Denne gang er det bare børn med diagnoser, det gælder. Børn, som alt for ofte må klippe en hæl og hugge en tå, for at prøve at blive en del af flokken.

- Jeg skrev på et tidspunkt en fagbog om ADHD, hvor jeg interviewede børn om deres oplevelser med diagnosen. En af dem sagde: "Jeg ved godt, at jeg ikke er det barn, min mor ville have haft..." Forældrene troede ikke deres egne øjne, da de læste det, men det er jo fordi børn tit prøver at beskytte deres forældre, sagde Manu Sareen.

 Man tilføjede at alle, blandt andet forældre og lærere, og også de børn, der er flest af, gerne må læse mere om de børn, der er færrest af. Derfor falder *Neuro*-serien i følge Manu Sareen på et tørt sted.

I hver sin verden

Kathrine Assels er en anden af de i alt fem forfattere, der har bidraget til *Neuro*. Hun har ikke selv haft diagnoser tæt inde på livet, og så alligevel... Dels mener hun nemlig, at de allerfleste af os, børn såvel som voksne, i større eller mindre grad kan nikke genkendende til mange af de følelser og personlighedstræk, som mennesker med forskellige diagnoser ►

Foto: Dott Ovesen

” De fleste af os kan jo genkende følelsen af at være anderledes eller forkert, af ikke at høre til blandt alle de "normale", mener Kathrine Assels.

oplever og har, dels har hun altid været optaget af at skrive om dem, der følte sig usikre, anderledes eller forkerte.

- Jeg tror blandt andet også at det er derfor, jeg blev spurgt om jeg ville skrive en bog til serien, siger Kathrine Assels. Og da hun blev spurgt, var hun ikke i tvivl om, hvilken historie hun ville skrive:

- *Seiko Boy* er inspireret af at vi, mine to drenge og jeg, havde en japansk udvekslingsstuderende boende hjemme hos os for nogle år siden. Det varede ikke så længe og gik desværre ikke spor godt, nok blandt andet fordi det ikke var hans, men hans forældres behov, at han skulle på udveksling. De var vist bange for at han sad for meget alene med sin skærm på sit værelse, og ville gerne have at han kom mere ud blandt andre, forklarer Kathrine Assels. Hun lægger til at den slags bekymringer jo ikke er et ukendt fænomen herhjemme, men at det nok er mere udtalt i Japan, hvor man ligefrem taler om "selvindespærring."

Da drengen til sidst lod sig overtale til at blive sendt på udveksling, troede han, at han skulle til New York. I stedet endte han så i Gl. Rye, en lille by med ca. 1500 indbyggere vest for Ry nær Himmelbjerg. Her var det meningen at han skulle gå på 10. klasse-centeret i Skanderborg.

- Lidt af et kulturchok, må man nok sige, og det gik bare slet ikke ... Men det værste var næsten at han skammede sig over det og at forældrene undskyldte over for os i lange baner, siger Kathrine Assels. Hun mener dels det skyldtes manglende gensidig kulturel forståelse, blandt andet af de japanske æresbegreber, dels at drengen kæmpede med autisme og muligvis også andre psykiske udfordringer.

Clash mellem kulturer

- I bogen lader jeg ham få en slags revanche. Her hedder han Tetsu og er 16 år gammel. Han har det stadig svært med at bo hos sin danske familie, siger næsten ingenting og holder sig meget for selv, men han får lov til at folde alle sine gode sider ud. Og så møder han en pige, *spørgelsespig* Mille, fortæller Kathrine Assels. Mille har levet lidt af en

spørgelsestilværelse det sidste halve år af 9. klasse, hvor hun ikke har været i skole, men har tvunget sig selv til at begynde igen, fordi hun nægter at føle sig svag og usynlig.

I *Seiko Boy* fortæller Tetsu sin historie, lige fra han sidder i flyet på vej til Danmark til ankomsten til Gl. Rye, mødet med værtsfamilien og deres hund, som fælder overalt (Tetsu er panisk angst for at blive inficeret med en farlig sygdom fordi dens hundehår sikkert er fyldt med "parasitter og bakterier og svampe og andre mikroorganismer"), det rodede hus med vasketøj på badeværelsesgulvet og alle sprogforbistringerne og misforståelserne – og endelig til mødet med og forelskelsen i Mille, hvor Himmelbjerg og et Seiko ur på forunderlig vis flettes ind i handlingen.

Undervejs hører vi om Tetsus frygt for at hans forældre holder noget skjult for ham (er hans mor alvorligt syg?) og om savnet af hans storebror, Haru, som han ikke har hørt fra længe. Det viser sig at hans fornemmelse af at være blevet ført bag lyset har hold i virkeligheden, da Haru endelig afslører at han ikke er den succesrige jura-studerende bror, som forældrene påstår, men har været indblandet i kriminelle forhold og sidder i fængsel. Storebror Haru er altså en skamplet på familiens ære, hvilket ryster Tetsu. Samtidig er det på sin vis en nyhed der sætter ham selv fri.

Fantastiske myrer!

Fortællingen afbrydes af diverse fodnoter og spørgsmål til og svar fra MY AI, som fx: "Hvordan ved man om man er forelsket?" Desuden kører der en indre dialog med en vis Mr. Nomura, en forfatter som har hjemmeundervist Tetsu i en periode, hvilket har ført til at Tetsu er blevet bevidst om forskellige fortælle tekniske virkemidler.

Hvad skal fodnoterne gøre godt for – er du ikke bange for at hægte læserne af?

- Når jeg laver de der fodnoter, er det fordi jeg prøver at være inde i hans hoved. Han vil jo gerne fortælle det hele fra begyndelsen, uden at pynte på tingene, og have alle facts med hele tiden, så derfor passer det godt med fodnoter, forklarer Kathrine Assels og tilføjer:

- Du har ret i at det kan virke som en snublesten, men det mimer hans hjerne så godt, at jeg var nødt til at have det med ... Og så kan man jo også bare springe dem over, så vigtige er de fodnoter jo heller ikke.

En del af de mange indskud handler i øvrigt om myrer og deres kloge og velorganiserede måder at indrette sig på i deres tuer og arbejdsliv, som appellerer til Tetsus trang til renlighed og systemer. Det hele ret morsomt beskrevet, så man både må smile ad hans ordenssans og værtsfamiliens lidt sløse omgang med vasketøj og hundehår.

Hvorfor lige myrer?

- Myrer er vildt spændende! Udbryder Kathrine Assels begejstret og fortsætter:

- En myre er et lille dyr, man let overser, men de er jo dybt interessante. De er de eneste dyr, som holder husdyr, nemlig bladlus, og hvis de skal overskride en kæmpe afgrund som eksempelvis en håndvask, kan de tilsammen lave en hængebro, hvor de midterste må ofre sig for fællesskabet. Andre kan tage form som et nøglehul og udfylde indgangen til myretuen.

I bogen er det Tetsus dramalærer, som trøster ham, da han kommer til at tisse i bukserne under en forestilling, hvor han skal spille en solsikke der svajer i vinden. Hun fortæller ham om nogle myrer, der bruger det at tisse som en slags forsvarsværk.

- Myrer er bare generelt utrolig seje, slår Kathrine Assels fast.

Også Tetsu er en stor beundrer af myrer. Indimellem har han mest lyst til at gemme sig og gøre sig selv lige så lille som Carebara-myren, verdens mindste myre, som måler under en millimeter, andre gange er livet bare nogenlunde okay eller ligefrem fantastisk. Akkurat lige som det er det for de fleste mennesker. ■

I en podcast på Alineas hjemmeside uddyber Manu Sareen sine synspunkter i et interview, lige som Kathrine Assels fortæller om *Seiko Boy*. <https://didaktor.podbean.com/>

Genkendelighed er godt

Af 7.b i samarbejde med deres lærer, Evy Krogh, plc-koordinator og læsevejleder på Skolen i Charlotttegården

Vores læseinstruktion/anbefaling: Start på de bagerste sider i bogen, hvor et opslag gengiver udsagn fra børn med ADHD. Det er genkendelige udsagn, og vi følte os set i dem. Det gav en god snak om, hvad der kan bøvl og give benspænd, når man har ADHD, men også om, hvilke fordele og kompetencer det kan give. Særligt udsagnet: "Jeg er ikke min diagnose, jeg er meget mere end den" - tog vi alle til os.

På mellemtrinet har vi læst flere af bøgerne om Iqbal Farooq, og det var hyggeligt at bevæge sig ind i et genkendeligt univers, for Tariq er som bekendt Iqbals lillebror, og Tariq har, viser det sig, ADHD. Tariq føler sig ofte anderledes end de andre elever i klassen. Der er ingen, der vælger ham, når der fx skal laves gruppearbejde, som i bogen, hvor eleverne skal deltage i en konkurrence om at lave den bedste reklame for et rejsebureau.

Heldigvis har Tariq en god veninde i Ida, som også ofte føler sig ensom og udenfor fællesskabet. De to aftaler at arbejde sammen om opgaven, og i løbet af bogen følger vi de to venners arbejde med at skabe TikTok-videoen: De sygeste rumvæsner i "6.b." "Det er tydeligt, at Ida har fået nogle autistiske karaktertræk, som komplementerer Tariqs sprudlende, iderige og lidt ustrukturerede måde at arbejde på.

Manu Sareen skaber derved det perfekte neurodivergente makkerpar, hvor Tariqs skøre, skæve og sjove ideer rammesættes, struktureres

Citater fra elever i 7.b:

"Man kan altså godt høre, at det er skrevet, så vi kan FORSTÅ, at de har ADHD og autisme, men det gør ikke noget, for historien er ok."

"Fedt at de skriver historier om børn med diagnoser, og at det er dem, det handler om – at de er hovedpersoner."

og planlægges af Ida. Helt som i bøgerne om Iqbal, får Tariqs skønne familie lov at fylde. I denne første bog

i serien om Tariq og Ida er det særligt Tariqs skøre onkel, der må lægge ryg til et par gode grin.

Vi giver bogen fem ud af seks stjerner, fordi den er sjov og godt fortalt, men mest af alt fordi den er vigtig for børn som os, der har diagnoser. Men den er altså ikke til udskoling.

Opgaver til brug i undervisningen

På Skolen i Charlotttegården har vi indkøbt bogen i 6 eksemplarer, så vi kan bruge den på vores læsehold på mellemtrinet, eller som en del af vores trivselsforløb, hvor vi bl.a. har fokus på selvforståelse og klassefællesskaber.

Den vil selvfølgelig også være at finde på skolebibliotekets frilæsningshylder.

Bogen er velskrevet i et let forståeligt sprog med et godt flow, der gør den velegnet som oplæsningsbog (Iix 20).

Der kan findes opgaver til bogen på <https://fagklubog-laeseklub.alinea.dk/>

Der er på de første sider tale om helt almindelige læs og forstå-opgaver med afkrydsningsmuligheder. Opgavesiderne indeholder dog også forskellige spørgsmål om bogen, som kan besvares skriftligt, og som fungerer som en slags skriveskabelon. Der kan skrives direkte i dokumentet, og det virker rigtig godt. Layoutet på opgavesiderne er overskueligt med en fin opsætning. ■

De sygeste rumvæsner i 6.B Neuro-serien
Af Manu Sareen
Illustreret af
Lars-Ole Nejstgaard
Alinea 2025

En indre rejse

Af Eline Mørch Jensen, redaktør

I denne fantastiske graphic novel er vi i et Prag af i går med en blanding af trøstesløst gråt og grimt betonbyggeri og forfaldne gamle bygninger og labyrintiske brostensbelagte gader og broer. Det hele er holdt mest i blågrønne og brunlige toner, sikkert inspireret af forfatteren og illustratoren Pavel Čechs egen opvækst i det daværende Tjekkosllovakiet i 1970'erne. Og i hvert fald før mobiltelefonerne, for hovedpersonen Josefs forældre skriver i stedet små papir sedler, hver gang de meddeler ham, at de ikke kommer hjem fordi de skal arbejde over, så han selv må tage noget at spise.

Josef er meget alene i sit eget og i sine bøgers selskab. Han kan rigtig godt lide at læse og er god til at skrive, men ordene vil ikke komme rigtigt ud af hans mund. Han stammer og er ikke lige så modig som han godt kunne tænke sig. Han tør ikke springe ud fra vippen i svømmehallen: *Jeg ville så gerne springe. Men det var, som om mine ben ikke adlod. Jeg blev helt lammet af skræk. Trods skammen klatrede jeg tilbage ned ad stigen igen.*

Faktisk tør han knap nok gå ud ad døren i sin opgang af frygt for at møde en nabo. I skolen griner og mobber de andre børn, hvilket ikke får Josef til at føle sig mere modig. Gamle hr. Antonin antyder dog at det er noget, der kan ændre sig: *Måske kommer der en dag, hvor du vil det så meget at du springer.* Hr. Antonin påstår også at verden aldrig vil være den samme igen, hvis man kaster en sten i vandet.

Og en dag finder Josef så en mærkelig lille sten, som han kaster i floden. Først sker der tilsyneladende ingenting, men så finder han en speciel bog med titlen *Kaptajn Fragoramis' store eventyr*. Herefter

begynder hans ensomme og triste grå hverdag at ændre sig til en verden i farver.

En ny pige, Elsevira, begynder i hans klasse og får plads på den tomme stol ved siden af Josef. Han ser ind i hendes blå øjne, der har "farve som sommerhimlen sidst på dagen" og svarer "hej", da hun hilser på ham, og ikke sit sædvanlige stammende "h-h-hej". Elsevira hviler i sig selv og har samtidig en tro på at Josef kan drive det til meget mere end han selv tør tro på. For eksempel synes hun godt om det, Josef skriver, og opfordrer ham til at blive forfatter og begynde at drømme stort.

De to store børn går på cafe sammen og læser i bogen, som han har fundet og er blevet helt opslugt af. Eventyret foregår på det åbne hav og handler om sørøvere, skatte og kampe med drabelige uhyrer. Handlingen slutter dog brat og uden at de får en forklaring eller egentlig afslutning på eventyret. Derimod bliver de nu selv indrulleret i et drama, da Elsevira pludselig ikke dukker op i skole og ingen ved hvor hun er eller hvordan man kan komme i kontakt med hende. Hele Josefs verden styrter i grus og han leder desperat efter sin veninde – indtil han finder en flaskepost med teksten: "Josef, red mig. Elsevira."

Hendes råb om hjælp sender Josef afsted ud på en rejse der på ét plan foregår i en trækasse, som han sejler afsted i, kun udrustet med en madkasse og en lommelygte, og hvor han møder et ukendt eventyrland fuld af kulde, sult og næsten uoverstigelige forhindringer, og på et andet plan en rejse ind i sin egen angst og usikkerhed, hvor han må kæmpe – *mest af alt med sit eget ængstelige jeg* - for at finde modet til at overgå sig selv og redde Elsevira.

Da det til slut lykkes Josef at finde

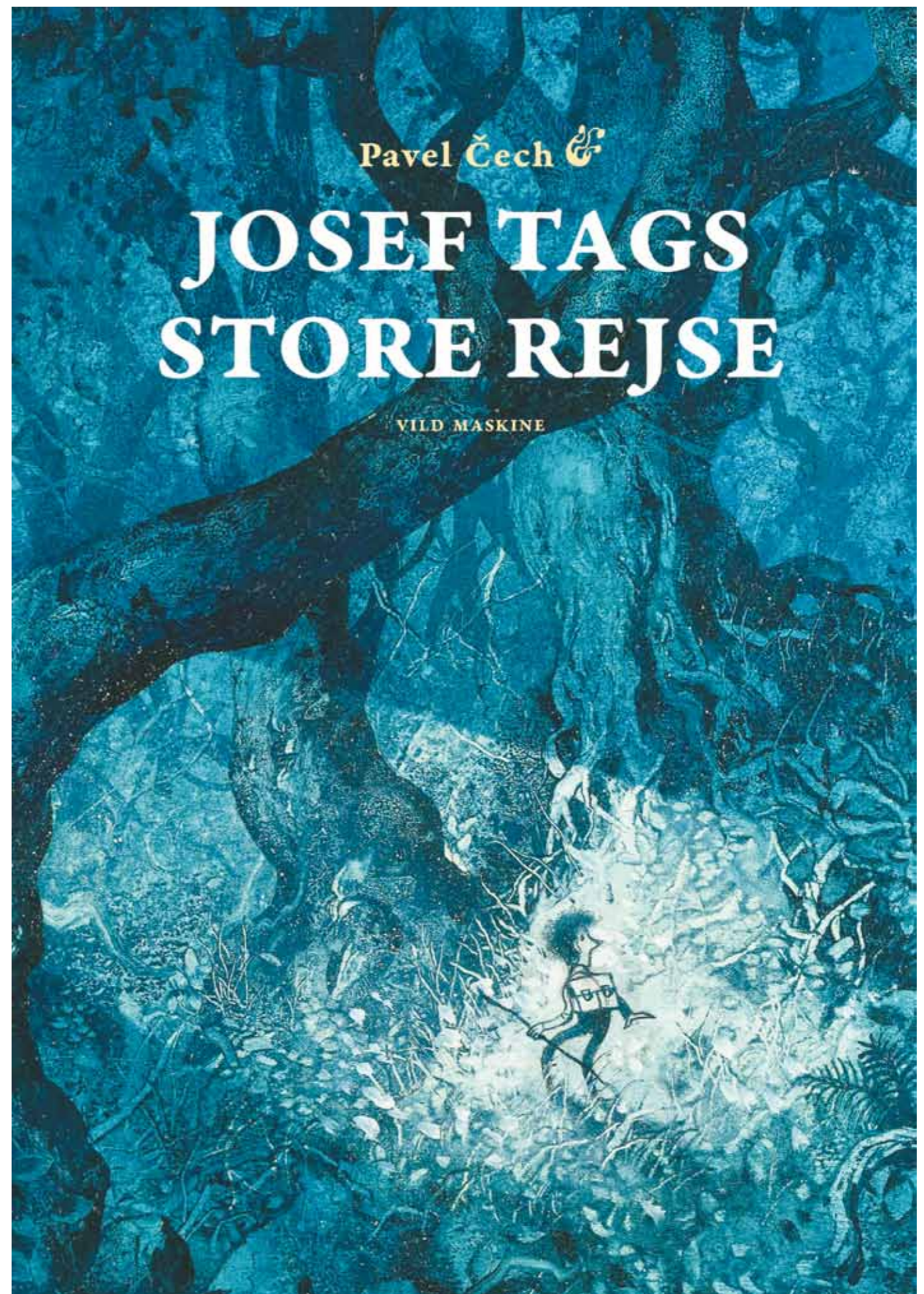
Elsevira er han holdt op med at stamme og på forunderlig vis vender de gyldne, varme farver tilbage i Pavel Čechs tegninger. Han maler med vandfarver og gouache, dels enkle, naivistiske figurer i tegneserieruder, nogle indrammede andre ikke, ingen af rammerne er tegnet med lineal, snarere lidt skælvende som Josef selv, dels illustrationer af forskellig størrelse eller over hele opslag, flere af dem er betagende smukke, poetiske og stemningsfulde. På samme måde veksler de håndskrevne talebobler med tekstens trykte bogstaver, mens eventyrbogen, som Josef læser i med Elsevira, udfoldes og gengives i sin egen typografi og layout.

Bagest i bogen står der om Pavel Čech at han tidligere er udlært maskinarbejder og blandt andet har arbejdet på maskinfabrik, inden han begyndte at tegne og skrive billedbøger til børn for 20 år siden. På sin vis giver dette rigtig god mening, når man ser hvordan han har indfanget stemningen fra datidens grå og triste industrisamfund, som Josefs længsel efter eventyr udspringer af.

Josef Tags store rejse er et ægte pragtværk for store børn og unge – til frilæsning selvfølgelig, men bogen egner sig også til arbejdet med billedfortællinger eller som hovedværk, ikke mindst i forhold til spørgsmål om usikkerhed i forbindelse med overgangen fra barn til voksen.

Pavel Čech har modtaget en række udmærkelser og priser. På dansk har han desuden udgivet billedbøgerne *Nøglen* og *A*, begge i 2022 på Vild Maskine. ■

Josef Tags store rejse
Af Pavel Čech
Vild Maskine 2024

Hellere lille og klog ...

Af Eline Mørch Jensen, redaktør

Ræven og Dragen er et klassisk eventyr om en lille ræv, der redder livet ved at narre den store – dragen Asagog den mægtige, dragernes natsorte konge. Hvad er det man siger? *Snu som en ræv*. Det passer i hvert fald her, hvor den lille ræv er på vej hjem til sin lune hule efter en god nats jagt, men til sin skræk overraskes af den frygtindgydende drage.

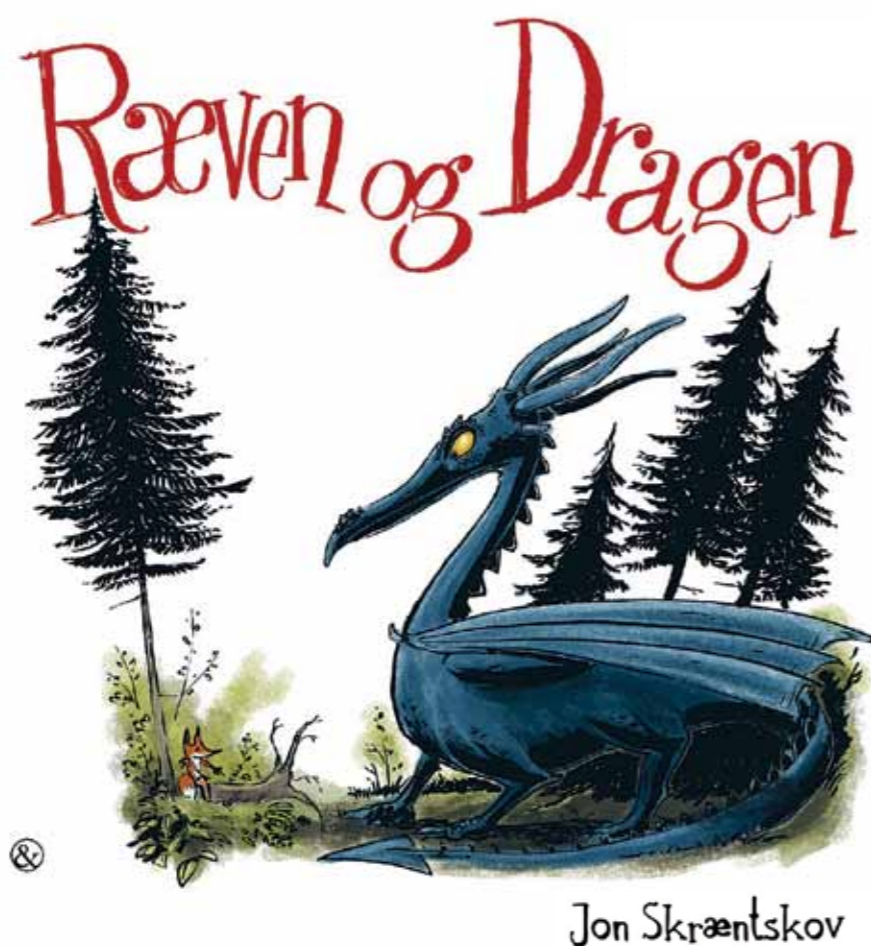
Heldigvis kan Asagog godt lide at lege med sin mad, så i stedet for at æde den lille ræv på stedet, giver dragen den en chance for at redde sit skind ved at stille den på tre prøver.

Den første af dem går ud på at give dragen noget, den aldrig i sit tusindårige liv har set før. Ræven tænker så det knager uden at finde på noget, men pludselig, netop som solen står op i øst over bugten, kommer den på en oplagt løsning: "En helt ny dag, som hverken drager eller ræve nogensinde før har set!"

Dragen smiler sit kolde smil, men må skuffet bøje sig for det kreative svar. Og sådan fortsætter det – dragens prøver bliver ikke lettere og ræven er tæt på at give op, men gør det ikke ... Og som

i ethvert ægte eventyr klarer den alle tre opgaver, for så svært er det jo heller ikke at regne en selvglad og magtsyg drage ud!

Dragen overrumpler af rævens klogskab og flyver væk. Siden har ingen set den. Den lille lettede ræv spæner til gengæld hjem i seng for at hygge sig med en god

bog under dynen. Alle – og åbenbart også ræve - ved jo at der ikke er noget som en god bog!

Udover at være en kær og original fortælling, er *Ræven og Dragen* også gennemillustreret med Jon Skråntskovs fine og meget stemningsfulde tegninger af dybe og skumringsmørke fyrreskove, hvor den

lille kække ræv går på jagt (på to ben) og den sultne drage med de lysende øjne huserer.

Farverige billeder skabt med pensler og tusch flyder gavmildt ud over opslagene, som sjovt nok også er illustreret med gule talebobler med de to modstanderes dia-

loger lidt å la de gule Netto-rabatmærker. Både talebobler og mange af tegningerne er rammet ind af en groft tegnet sort streg, mens bogens skrifttype er unik idet fonden er udført og tegnet af forfatteren og illustratoren selv. Meget stilsikkert og gennemført.

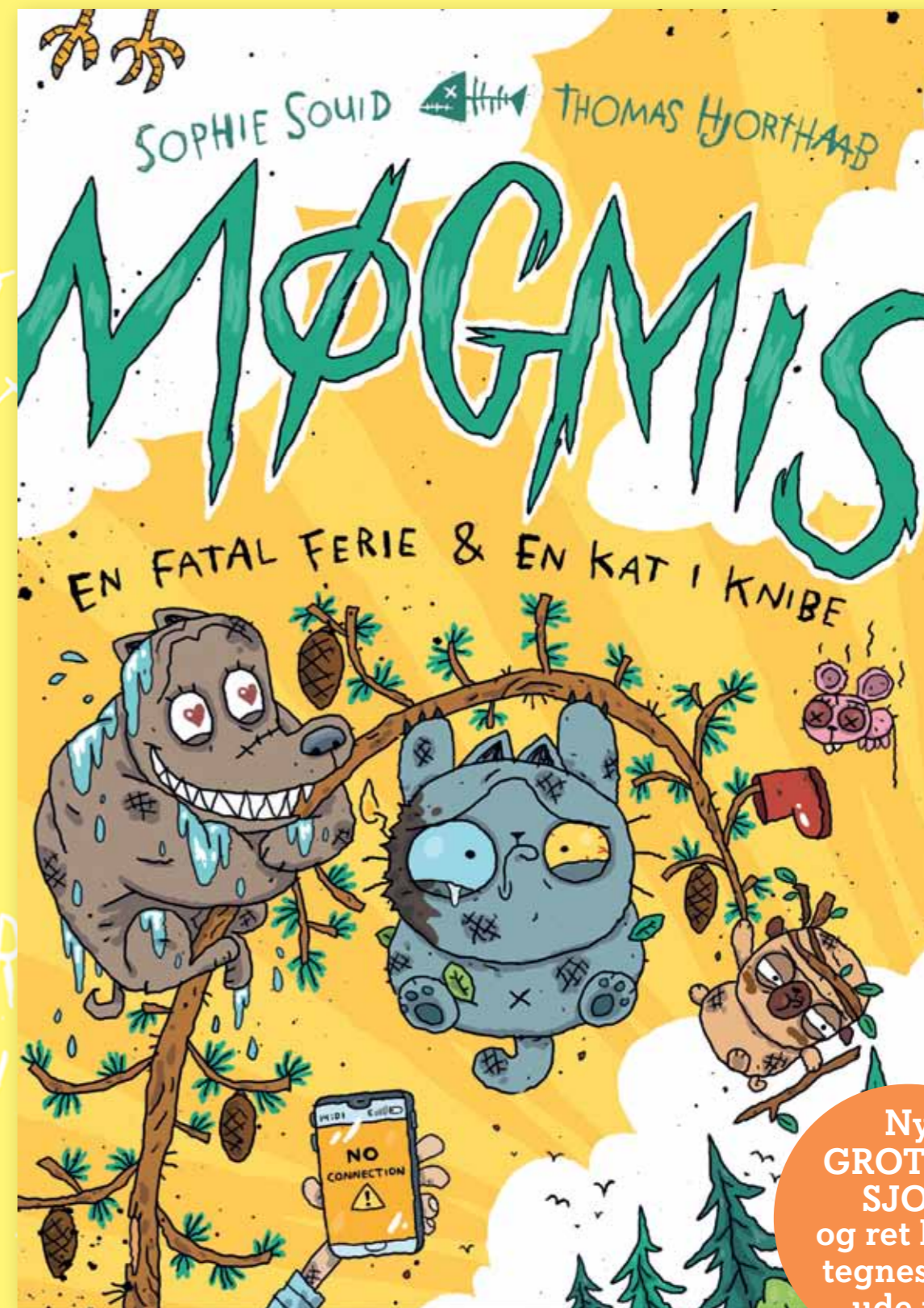
Jon Skråntskov er illustratør og animator, og med *Ræven og Dragen* debuterer han nu også som forfatter. Tillykke med det og dette herlige Old School-eventyr med – lad os håbe at, vi kommer til at både se og høre meget mere til ham!

OBS! Når du køber en bog fra Jensen & Dalgaard, hjælper du med at plante træer: Hver eneste dag planter forlaget, i samarbejde med Growing Trees, et træ i Ecuadors regnskov. Læs mere: growingtrees.dk

Ræven og Dragen
Af Jon Skråntskov
Jensen & Dalgaard 2025

MØGKATTEN ER LØS IGEN!

Ved du, hvad tech-faste, friluftsliv og en uges tvungen familiehygge er? Det er opskriften på en rigtig møglorteferie ... I hvert fald, hvis du spørger teenageren Sivert og hans udspekulerede kat, Møgmis.

gads børnebøger

Ny
GROTESK
SJOV
og ret klam
tegneserie
ude nu

“ Det er groft, det er sjovt, den bliver helt sikkert et kæmpehit på børnebiblioteket.

– Politiken

2025 BØRNE- U-LANDS KALENDER

TA' PÅ Ø-HOP MED INDONESIAENS BØRN

Tag dine elever med på opdagelse i Indonesien, verdens største ø-rige.

Oplev børnenes hverdag i de små 'landsbyer' midt i megabyen Jakarta. Og hverdagen på de frodige øer med vulkaner, rismarker og regnskov.

Årets materiale er engagerende, flot illustreret og nemt at bruge. Der er masser af opgaver til flere fag i 1.-5. kl.

Materialet giver jer et sjældent indblik i børneliv rundt om i Indonesien: Både langs floderne midt inde i millionbyen Jakarta, ude på landet på det grønne Java og langt borte på en lille vulkanø med helt særlige traditioner.

I kan se frem til inspirerende bøger, film, fotos, quizzer og masser af lærerige aktiviteter til bl.a. Dansk, Billedkunst, Natur/Teknologi og Matematik. Materialet har i år bl.a. fokus på klimaforandringer og kobler til Verdensmålene.

Det giver eleverne global forståelse i børnehøjde.

BESTIL NU!

Lav pris til 1/7

Årets bog er af Benni Bødker: Harun bor i en af Jakarta's fattige 'landsbyer', der ofte bliver oversvømmet. En dag stikker hans lillesøster af på en farlig færd. Og så må Harun i aktion. Bogen rummer også masser af faktastof, flotte illustrationer og tre små læselet-eventyr med lidt gys i.

Kreativitet: Prøv vulkanværksted, batikfarvning, tegneskole med orangutang, små malebøger, foldebøger, stangdukker, lækker indonesisk mad m.m.

Masser af andre gode opgaver: I læser, leger, undersøger og formidler. I laver eksperimenter, arbejder med læseteater, går på opdagelse, laver byttemarked, bygger huse på pæle, hjælper klimaet o.m.a.

Mange film, hvor I kommer helt tæt på børnene, deres dagligliv og drømme. I kan også gå på jagt i små GoPro-film og flotte 360-graders film.

DR-filmserie, hvor Motor Mille og Hr. Skæg skal løse et mysterium i Indonesien.

Komplet lærer-website med alle materialer klar til brug – og nemme opgaveark.

Stort elev-website, hvor eleverne går på opdagelse i årets land.

Nemme web-værktøjer: Lav flotte fotonoveller eller en digital lågekalendar.

Årets projekt: PlanBørnefonden støtter Jakarta's udsatte børn og unge i at tilpasse sig klimaforandringerne med undervisning og bæredygtige projekter.

Få gratis besøg på din skole: PlanBørnefonden besøger 50 skoler, hvor I får indblik i børneliv i Indonesien gennem dans, leg og klima-fokus.

1 trykt klassesæt

30 store elevbøger
2 lærervejledninger
Alle opgaver og web-værktøjer

200 kr.

3 trykte klassesæt

90 store elevbøger
6 lærervejledninger
Alle opgaver og web-værktøjer

495 kr.

Digitalt klassesæt

Begge bøger som PDF
Download hele materialet
Alle opgaver og web-værktøjer

Gratis

Bruges på over 1.100 skoler, 99 % af lærerne er tilfredse:

- 'Helt fantastisk materiale'
- 'Eleverne er helt vilde med det'
- 'Nemt at bruge'
- 'Super lækkert og gennemarbejdet'
- 'Vi bruger det hvert år'
- 'De har lært så meget'

UDENRIGSMINISTERIET
Danida

